

Prof. RNDr.

JOZEF MASARIK, DrSc.

MOCNÍ ĽUDIA TEJTO KRAJINY

SÚ S TÝM ASI SPOKOJNÍ, KEĎ NIČ NEROBIA

TOMÁŠ BRNGÁL
SME PRIPRAVENÍ
NA DIGITÁLNY SVET?

TESTOVANIE 5 V ZRKADLE
NÁZOROV ČITATEĽOV

PONDELOK	UTOROK	STREDA	ŠTVRTOK	PIATOK	SOBOTA	NEDEĽA
25	26	27	28	29	30	1
2 Termin 1. kola prihlášok a platieb MAKS	3	4	5 Medzinárodný deň učiteľov (UNESCO) Začiatok medzinárodného workshopu pre učiteľov School Inclusion (language and culture minority, Roma minority, special needs pupils) v Bratislave	6	7 Ukončenie medzinárodného workshopu pre učiteľov School Inclusion (language and culture minority, Roma minority, special needs pupils) v Bratislave	8
9 Termin 1. kola prihlášok a platieb MAKSÍK	10 Uzávierka prijímania žiadostí do grantového projektu Zelené vzdelávanie Nadácie Volskswagen Slovakia	11	12 Uzávierka prijímania žiadostí do grantového programu Dôvera Nadácie pre deti Slovenska	13	14 Infokompas workshop Bratislava	15 Infokompas workshop Bratislava
16 Indícia Roadshow Nitra	17 Indícia Roadshow Lučenec	18 Indícia Roadshow Košice	19 Indícia Roadshow Humenné	20 Indícia Roadshow Martin	21	22
23 Indícia Roadshow Prievidza	24 Indícia Roadshow Bratislava Medzinárodný deň školských knižníc	25	26 Uzávierka prihlášok a platieb VŠETKOVEDKO	27 Uzávierka prihlášok a platieb EXPERT geniality show	28 Deň vzniku samostatného Česko-slovenského štátu	29
30 Začiatok jesenných prázdnin elearningový kurz: Metodika medzinárodných projektov eTwinning – online kurz s českými učiteľmi	31 Koniec jesenných prázdnin	1	2	3	4	5

PRÍLEŽITOSŤ K REŠPEKTU

Stretla som sa s názorom, že pokiaľ niečo v živote chcete, tak to nedostanete. Bodka, jednoduché. Čo však dostanete, je akási príležitosť k tomu. Napríklad si želáte byť trpezlivý. Nuž, osobnosť sa vám záhadne sama nezmení. Zato však dostanete príležitosti, pri ktorých si trpezlivosť môžete trénovať. Inak povedané, čím viac trpezlivosti si želáte, tým viac napätých situácií zažijete. Až kým sa jej sami prirodzene nenaúčite. Mnohokrát nad tým uvažujem. Je to tak? Nie je to tak? Azda na tom trochu pravdy bude, veď pokiaľ si želám byť múdra, musím sa mnohému učiť. Inak to nejde.

Čo ak si želám mať v triede rešpekt? Možno sa ocitnem medzi žiakmi bez autority, aby ma práve oni naučili, ako ten rešpekt budovať. Ktovie... Avšak jedno viem s istotou. Pokiaľ nedokážem prejaviť rešpekt a úctu k druhým, nemôžem ju čakať u seba. Je to jednoduché. Rodič, ktorý v živote nikoho nerešpektoval, nezvládne naučiť svoje dieťa úcte k starším či iným autoritám. Nie je to niečo, čo si osvojíme z rozprávania, musíme to vidieť na vlastné oči.

A preto rešpektujme sa navzájom a ukážme deťom, že byť úctivý nie je privilegium. Je to základ. ■

Veronika Trojáková
Mgr. Veronika Trojáková

ÚVOD

- 2 Kalendár
- 3 Príhovor šéfredaktora

VZDELÁVANIE

- 5 Žiadaná profesia a odborné skúsenosti sú pre mladých veľkou výhodou
- 7 Čo prináša a vyžaduje adaptívne učenie?
- 9 Fínske (nielen) školstvo na vlastnej koži

EXTERNÉ

- 13 Rozhovor mesiaca
Prof. RNDr. Jozef Masarik, DrSc.
- 15 Mojím krédom bolo:
Všetko v prospech dieťaťa
- 20 Divadlo proti extrémizmu
- 22 Gamifikácia je krehký, ale mimoriadne efektívny vzdelávací mechanizmus
- 24 V4 – história a súčasnosť
- 25 InfoKompas
- 26 Dotazník o kontinuálnom vzdelávaní je pre mňa pseudodotazník
- 28 Učitelia môžu doučovaním zarobiť a zároveň zvýšiť svoju profesionalitu
- 29 Jazykové okienko

ŠKOLY

- 30 Človek a spoločnosť
- 32 Školská trieda ako malá sociálna skupina
- 35 Testovanie 5 v zrkadle názorov učiteľov
- 38 Pridanú hodnotu vo vzdelávaní sa aj v tomto roku dozvie viac než 500 stredných škôl.
- 39 Testovanie 5 sa uskutoční 22. novembra
- 40 Na UK v Bratislave otvorili 99. akademický rok

PORADŇA

- 42 Ako rozlíšiť správne a chybné držanie tela u detí
- 43 Odplata

SLOVENSKO

- 45 Oponice

KRIŽOVKA

- 47 Hrajte s nami o zaujímavý knižný titul!

OTAKAR GOES TO...

- 48 Tomáš Brngál

ŽIADANÁ PROFESIA A ODBORNÉ SKÚSENOSTI SÚ PRE MLADÝCH VEĽKOU VÝHODOU

Vo všeobecnosti platí, že čím viac skúseností a zručností absolventi získajú počas vzdelávacieho procesu, tým je ich uplatniteľnosť vyššia. Rovnako veľa absolventov chodí na pracovné pohovory s tým, že nemajú poňatie, či je o typ ich vzdelania na trhu práce skutočne záujem, hovorí Radovan Maxin, skúsенý personalista z Asociácie poskytovateľov služieb zamestnanosti.

Už viac ako dvanásť rokov sa pozerá na absolventov zo „zamestnávateľského brehu rieky“. Vidí očakávania a nároky mladých, rovnako pozná požiadavky zamestnávateľov. Tí podľa neho potrebujú zamestnancov so špecifickým odborným vzdelávaním. Ak sa chce mladý človek na trhu práce uplatniť, sú pre neho devízou skúsenosti. Preto vidí výhodu v duálnom vzdelávaní a možnostiach, ktoré prináša.

Druhou stránkou mince sú však študijné učebné odbory. Mnohé deti si nevedia vybrať, prípadne si vyberú a až priamo na strednej škole zistia, že ich výber nebol správny. Nebaví ich štúdium, v praxi si nevedia predstaviť svoju profesiu aj reálne vykonávať. V spolupráci so Štátnym inštitútom odborného vzdelávania vám na stránkach Učiteľským novín budeme predstavovať najžiadanejšie profesie na trhu práce a ich zameranie v rámci stredného odborného vzdelávania so sústredením sa na systém duálneho vzdelávania. Budeme radi, ak tento materiál využijú práve kariérni poradcovia pri rozprávaní sa so žiakmi o ich budúcom povolání. Ako prvý prinášame rozhovor práve s Radovanom Maxinom.

Pán Maxin, dnes všade, kde sa pozriete, vidíte ponuky práce. Je podľa vás v dnešnej dobe ľahké nájsť si prácu alebo nie? Sú súčasné ponuky práce vhodné pre všetkých alebo len pre absolventov špecifických odborov?

Povedal by som to tak, že v súčasnosti je možné nájsť si prácu jednoduchšie ako povedzme pred piatimi či viac rokmi, lebo je po nej absolútny dopyt zo strany zamestnávateľov.

Čím ďalej, tým viac sa stretávame zo strany našich klientov s tým, že požadujú odborné, niekedy až špecifické vzdelanie, schopnosti a zručnosti od nových zamestnancov. Dnes je to absolútny trend, ktorý, myslím si, bude pokračovať.

Je veľa voľných pracovných pozícií, ktoré aj pri veľkom počte uchádzačov o zamestnanie sú zamestnávateľia schopní obsadiť. Nožnice sa roztvárajú. Tento fenomén je jednoznačne spôsobený zlou štruktúrou vzdelania uchádzačov o zamestnanie, ako aj absolventov.

Akí sú teda podľa vás dnešní absolventi? Aké majú nároky, keď hľadajú prvé zamestnanie?

Samozrejme, že nemôžem a nechcem túto skupinu mladých ľudí generalizovať. Sú aj takí, aj takí. Pravda je, že často sa stretávame s prípadmi, že absolventi nemajú poňatie, či po type ich vzdelania je na trhu práce vôbec dopyt. S tým potom súvisia aj ich absolútne nereálne či úplne prehnané požiadavky a očakávania na pracovných pohovoroch.

Myslíte si, že sú dnešní absolventi pripravení pre trh práce? Čo môže žiak urobiť ešte počas školy inak alebo lepšie ako jeho rovesníci, aby mal vyššie šance uplatniť sa na trhu práce?

Tiež by som odpovedal, že ako ktorí. Sú absolventi, ktorí môžu nastúpiť na pracovnú pozíciu prakticky okamžite, ale sú aj takí, ktorí musia prejsť zdĺhavým a nákladným zaškolením, v horšom prípade preškolením. Absolventi môžu ešte počas štúdia, z môjho pohľadu, robiť kopec vecí, aby zvýšili svoje uplatnenie na trhu práce. Môžu zlepšovať svoju jazykovú vybavenosť, počítačové zručnosti, najlepšie ale je, ak absolvent už počas štúdia praxoval vo firme, do ktorej po štúdiu aj nastúpi.

Teraz sa začal nový školský rok a o chvíľčku sa budú deviataci rozhodovať pre strednú školu

a tým aj budúce povolanie. Akú radu by ste im dali? Na čo sa majú sústrediť?

Odporúčal by som im, aby sa poradili. Aby sa poradili nielen s rodičmi, ale aj so školskými poradcami, ktorí sú oboznámení s dopytom na pracovnom trhu, s možnosťami a kapacitami konkrétnych žiakov, ale hlavne tieto dve skutočnosti vedia v zásade objektívne prepojiť. Odporúčal by som im teda reflektovať na odporúčania ako rodičov, tak školských poradcov a na ich základe sa rozhodovať.

Mali by sa podľa vás deti pre štúdium na strednej škole rozhodnúť výhradne sami, s pomocou rodiča alebo by mal v tomto rozhodnúť sám rodič? Myslíte si, že sa v tomto veku vedia deti správne rozhodnúť aj samy?

Ako som už spomínal v predchádzajúcej odpovedi, malo by ísť o rozhodnutie dieťaťa, pri ktorom by mal brať na zreteľ odporúčanie rodičov aj školských poradcov.

Čo sa týka deviatakov, nemyslím si, že sú samostatne schopní vyhodnotiť všetky relevantné skutočnosti, ktoré majú alebo môžu mať vplyv na ich budúce vzdelanie a uplatnenie na trhu práce. Preto hovorím, že by sa mali určite poradiť a určite svoje rozhodnutie konzultovať.

Čo je dôležité pri výbere strednej školy? Na čo by mali deviataci, a teda aj rodičia myslieť z pohľadu budúceho zamestnania?

V prvom rade by podľa môjho názoru mali zohľadňovať ich uplatniteľnosť na trhu práce po ukončení vzdelávacieho procesu. V druhom rade možnosti a kapacity dieťaťa úspešne absolvovať vybraný študijný alebo učebný odbor.

Veľa sa hovorí o duálnom vzdelávaní. Vidíte v ňom zmysel? Pre akých žiakov by ste odporúčili ➤

duálne vzdelávania? Je vhodné pre všetkých?

Duálne vzdelávanie hodnotím veľmi pozitívne ako jeden z nástrojov na riešenie nelichotivej situácie vo formálnom systéme vzdelávania na Slovensku. Dá sa povedať, že duálny systém je výhodný predovšetkým pre žiakov, ktorí sú rozhodnutí mať v rukách odborné vzdelanie či remeslo v oblasti, ktorá ich zaujíma, baví. Žiaci, ktorí sú rozhodnutí získať všeobecné vzdelanie ako nástroj prípravy na štúdium na vysokej škole, si vyberajú skôr všeobecno-vzdelávacie inštitúcie, teda gymnáziá miesto stredných odborných škôl. Ukončenie strednej odbornej školy však nebráni pokračovať v štúdiu na vysokej škole.

Myslíte si, že aj absolventi stredných odborných škôl majú šancu uspieť na dnešnom trhu práce?

Určite. Myslím si, že absolventi stredných škôl majú šancu uplatniť sa na trhu práce. Čím viac skúseností a zručností získajú počas vzdelávacieho procesu aj prostredníctvom duálneho vzdelávania, tým bude ich uplatniteľnosť vyššia a vyššia.

Ak ste kariérny poradca, žiak, rodič a máte otázky týkajúce sa systému duálneho vzdelávania, pošlite nám ich na adresu info@dualnysystem.sk. ■

Zdroj: ŠIOV

ČO PRINÁŠA A VYŽADUJE ADAPTÍVNE UČENIE?

Adaptívne učenie súvisí najmä s využívaním moderných technológií prostredníctvom počítačov, tabletov či smartfónov. V tých u detí v školskom veku mnohí vidia skôr prostriedok na zábavu, a nie prospešný obsah vhodný na výučbu. Adaptívne softvéry to však môžu zmeniť...

Existujú rôzne učebné softvéry, rôzne multimediálne programy a interaktívne portály, ktoré sú učiteľom dostupné a môžu ich využívať na vyučovacích hodinách. Žiadny z nich však nevyužíva základné princípy adaptívneho učenia – neprispôsobujú obsah konkrétnemu žiakovi podľa jeho schopností. A to je problém.

Využitie adaptívneho učenia vo výučbe dokáže motivovať žiakov a umožní im precvičiť si základné učivo svojím tempom pomocou individuálne pridelených otázok a úloh. Ak má žiak s učivom problém, adap-

Zdroj: Internet

tívny softvér mu poskytne také otázky a úlohy, ktoré zvládne, a postupne mu bude obsah sťažovať, až kým dosiahne požadovanú znalosť preberaného učiva. Pozrime sa však aj na opačnú situáciu. Šikovný žiak učivo ➤

pochopí veľmi rýchlo, a tak mu softvér ponúkne ťažšie otázky, pomocou ktorých ďalej napreduje a zdokonaľuje sa, kým si iní precvičujú nevyhnutný základ. Zlepšuje sa efektívnosť výučby aj pracovné prostredie, pretože žiadny žiak nie je stresovaný množstvom pridelených úloh či znudený ich nedostatkom. Každý žiak rieši otázky a úlohy prispôbené jeho úrovni a efektívne využíva čas pridelený na ich riešenie.

Práce s digitálnymi technológiami sa môžu niektorí učitelia obávať. Ak k tomu pridáme pojmy ako umelá inteligencia či vnútorný algoritmus adaptívneho softvéru, ktorý sa sám zdokonaľuje na základe skúseností z odpovedí žiakov na jednotlivé otázky a úlohy, môže to byť skutočne odrádzajúce.

Otázkou, či je naozaj na mieste mať strach z „evolúcie výučby“ smerom k digitalizácii, sa dostávame späť k úvodu – ak sú moderné technológie využívané prospešne, napríklad na výučbu s použitím adaptívneho softvéru, je to krok vpred. Digitalizácia výučby totiž v tomto prípade prináša možnosti, ktoré sa pri klasickej forme za bežných podmienok nedajú dosiahnuť. Príkladom je individualizácia vzdelávania. Vo svete už existuje viacero adaptívnych softvérov, ktoré prinášajú žiakom individualizovaný obsah.

Aké výhody takýto softvér prináša?

- Každý žiak pracuje na individuálne pridelených otázkach, ktoré sú motivujúce vďaka primeranej úrovni obťažnosti.

- Zásah učiteľa je vítaný, ale nie je nevyhnutný. Učiteľ sa môže venovať tým žiakom, ktorí ho potrebujú.
- Každý žiak zvládne predkladané učivo tak, aby vzdelávanie mohlo efektívne napredovať.
- Žiadneho žiaka nebrzdí tempo iných žiakov v triede, čo učiteľovi uľahčuje efektívne plnenie jednotlivých vzdelávacích cieľov.
- Učiteľ má prehľad o každom žiakovi. Vie, čo práve robí, ako sa mu darí, ako napreduje.
- Učiteľ má prehľad o celej triede. Vie zhodnotiť výsledky a posúdiť, či a ako trieda zvláda potrebné učivo a navrhnúť prípadné ďalšie precvičovanie.
- Vyučovanie napriek použitiu adaptívneho softvéru v počítači, tablete či smartfóne nie je separované od používania klasických pomôcok a ručných výpočtov.

Prvý softvér založený na princípoch adaptívneho učenia na Slovensku dostal názov Vedomat. Slovenským žiakom, učiteľom, ale aj rodičom ho prináša odborné nakladateľstvo RAABE Slovensko. Cieľom softvéru je umožniť prístup k individuálne prispôbenému obsahu všetkým žiakom, čo zefektívni výučbu a motivuje ich k napredovaniu. Učitelia si ho spolu so žiakmi môžu zadarmo vyskúšať na jeden mesiac. Softvér zatiaľ obsahuje matematiku pre 2. stupeň základných škôl a príslušné ročníky osemročného gymnázia, pripravujú sa však aj prírodovedné predmety. ■

Zdroj: Ing. Róbert Chudý, RAABE Slovensko

FÍNSKE (NIELEN) ŠKOLSTVO NA VLASTNEJ KOŽI

Fínsko je dlhodobo považované za krajinu s jedným z najlepších vzdelávacích systémov na svete, čo pri návšteve krajiny ocenil aj prezident SR Andrej Kiska, keď uviedol, že „*Fíni postavili pokrok na kvalitnom školstve a výskume, prepojili ho s praxou.*“ Dôkazom toho sú aj vynikajúce výsledky, ktoré fínski študenti pravidelne dosahujú v každoročnom testovaní PISA, kde sa v rámci krajín OECD pravidelne umiestňujú na popredných priečkach. Napriek istému zhoršeniu výsledkov v posledných rokoch zapríčinenému jednak škrtmi výdavov na vzdelanie zapríčinenými klesajúcou ekonomikou výkonnosťou krajiny, ale tiež faktormi, ako je zvyšujúci sa rozdiel medzi študijnými výsledkami dievčat a chlapcov či nárastom času, ktorý fínski študenti trávajú pred obrazovkou, ponúka Fínsko stále príklad toho, ako môže relatívne malá krajina s populáciou podobnou tej slovenskej produkovať študentov na vrcholovej svetovej úrovni. Paradoxne, spomenuté zhoršenie, i keď zatiaľ v podstate bezvýznamné, môže poukazovať na to, aké dôležité je zabezpečiť dostatok financií na vzdelávací systém – zdá sa, že ich nedostatok sa dokáže prejaviť

na kvalite školstva rýchlejšie, ako by si človek mohol myslieť, a to aj v prípade, ak je to vaše práve jedným z najlepších na svete.

Detailne sme sa príčinám úspechu fínskeho školstva venovali už v minulosti v texte Ľubomíra Pajtinku, preto vám tentoraz prinášame rozhovor so slovenskou študentkou Alexandrou, ktorá študovala na Laurea University v Espoo neďaleko Helsínk a na Východofínskej univerzite v Joensuu, teda mala možnosť zažiť Fínsko na vlastnej koži.

Ahoj, Alexandra, prečo si sa rozhodla práve pre Fínsko?

Vždy som sa zaujímala o Fínsko, fascinovala ma jeho kultúra a krajina ako taká. Pôvodne som dokonca premýšľala nad štúdiom fínskeho jazyka a kultúry na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, nakoniec som sa však rozhodla študovať biznis. Vo výbere zohrala, samozrejme, úlohu aj povestná kvalita fínskeho školstva – štúdium som teda chápala tiež ako vhodnú voľbu aj z pohľadu prínosu pre moju kariérnu budúcnosť.

Často sa hovorí, že krajina je presne taká, akí sú jej obyvatelia. Akí sú teda Fíni?

Toto je veľmi ťažká otázka, keďže podľa môjho názoru je takmer vždy nemožné generalizovať ohľadom takej veľkej skupiny, akou je národ. Zároveň nie som expert na fínsku kultúru a svoje názory mám založené výhradne na svojej osobnej skúsenosti. Z môjho pohľadu sú teda Fíni predovšetkým veľmi príjemní ľudia, ochotní kedykoľvek pomôcť, a to aj úplne neznámemu človeku. Raz po ceste do školy mi napríklad spadla reťaz na bicykli ➤

a takmer okamžite sa u mňa pristavil okoloidúci pán v stredných rokoch s otázkou, či nepotrebujem pomôcť. Napriek tomu, že mal na sebe oblek a očividne sa ponáhlal do práce, neváhal kľaknúť si, doslova si zašpiniť ruky a nohavice a opraviť mi spadnutú reťaz.

Tradične sa tiež hovorí, že Fíni prejavujú málo emócií, čo však neznamená, že sú to chladní ľudia. Je pravdou, že majú radi svoje súkromie (v ponuke realitných kancelárií je najväčšou devízou akejkoľvek rekreačnej chatky fakt, že je situovaná ďaleko od ostatných) a typický Fín teda asi nemá potrebu aktívne vyhľadávať spoločnosť za každú cenu (i keď sa vedľa zabaviť naozaj dobre), avšak inak ide o skutočne priateľských a ochotných ľudí. V porovnaní so Slovákami sú ale oveľa menej zhovorčiví – a to najmä na severe krajiny, v Laponsku. Anglicky sa však zase dohovoríte v podstate kdekoľvek.

Fíni sú tiež značne rovnostárski – to sa odráža v tom, že si vôbec nepotrpia na tituly, skôr naopak, je pre nich zvláštne, ak sa niekto predstavuje titulom či ak napríklad nadriadený dáva pociť podriadenému, že sú na inej úrovni. Na mojej univerzite bolo pravidlom, že študenti a profesori sa oslovovali krstným menom. Bežné to je tiež v pracovnom prostredí – pri návšteve jednej z najväčších telekomunikačných spoločností vo Fínsku som mala možnosť vidieť, že všetci zamestnanci vrátane manažérov sedia a pracujú spoločne v jednej miestnosti, pričom nikto nemá vyhradený vlastný stôl, ale môže si vždy vybrať, kam si sadne. Tento kolektivismus sa prenáša aj do prístupu jednotlivcov či firiem k spoločnosti – vlastný profit je vždy spojený aj so snahou o prospech pre spoločnosť (investície do zelenej energie, obnova mesta atď.).

Na záver je asi nutné priznať, že Fíni, podobne ako Slováci, si radi vypijú, a to napriek vysokým cenám alkoholu v krajine. Množstvo z nich preto

využíva možnosť zakúpiť si lacnejší alkohol v okolitých krajinách – napr. v Estónsku. Istú podobnosť je tiež vidieť medzi vzťahom Fínov a Švédov, resp. Slovákov a Čechov, keď tí prví vnímajú druhých ako akýchsi starších bratov so všetkým dobrým aj zlým, čo k tomu patrí.

Odráža sa povaha Fínov aj v prístupe k vzdelaniu?

V prvom rade Fíni veľmi striktnie dodržiavajú pravidlá – to znamená, že počas štúdia som nikdy nezažila, aby akýkoľvek fínsky spolužiak podvádzal pri skúškach alebo počas štúdia vo všeobecnosti. Taktiež sa v rámci vzdelávacieho systému prejavuje fínska nekonfliktnosť. Je takmer nemožné dostať akúkoľvek kritickú spätnú väzbu zo strany vyučujúcich, čo vie byť často nielen frustrujúce, ale pravdepodobne aj kontraproduktívne. Raz som odprezentovala jednu svoju veľmi zle pripravenú prezentáciu, ktorá bola navyše extrémne nudne podaná, avšak profesorova re- ➤

Zdroj: Osobný archív autora

akcia bola výhradne pozitívna. Záujem spoločnosti na vysokej kvalite života sa prenáša aj do škôl, keď sú budovy v technicky dobrom stave, a to aj v prípade, keď ide o staršie budovy, okolie je upravené s množstvom zelene a najmä nepreberným množstvom možností športovať. Počítače a ďalšie vymoženosti modernej techniky sú bežnou súčasťou výučby.

Systém výuky nefunguje jednosmerne – vo Fínsku profesor poskytne potrebné informácie, ich spracovanie, vyhodnocovanie, ale aj tvorba záverov je na študentovi, čo pomáha rozvíjať kritické a analytické myslenie. V tomto je teda vidieť tiež dôraz na individuálny rozvoj schopností jednotlivca, ktorý tak môže byť následne plnohodnotnou súčasťou spoločnosti. Na to ho pripravujú veľmi časté skupinové projekty, ktoré pomáhajú rozvíjať tímové schopnosti, ale tiež simulovať reálne pracovné prostredie, keďže sa zvyčajne nepracuje len s teóriou, ale aj reálnymi príkladmi z praxe.

Často sa uvádza, že hlavným faktorom stojacim za úspechom fínskeho školstva sú kvalitní učitelia. Je to naozaj tak?

Rozhodne sú jedným z najdôležitejších komponentov. To však vyplýva predovšetkým z uznania, ktoré má učiteľská profesia v rámci spoločnosti. Hoci finančne údajne nejde o (na fínske pomery) bohvieako platenú profesiu, byť učiteľom je prestíž a len tí najlepší študenti sa dostanú na štúdium pedagogiky, pričom do úvahy sa neberú len ich výsledky počas doterajšieho štúdia, ale aj motivácia, medziľudské zručnosti atď. Práve to sú možno najväčšie rozdiely oproti Slovensku, kde je profesia učiteľa podľa môjho názoru často nedocenená, a to ako finančne, tak aj z hľadiska postavenia v spoločnosti.

Aký je vzťah Fínov k cudzincom?

Asi sa o tejto téme nedá hovoriť paušálne, keďže je to značne individuálna záležitosť, podobne ako na Slovensku. Avšak v období, keď som vo Fínsku študovala (t. j. pred 4 rokmi), tam stále nebolo vidieť nejako veľa cudzincov, čo sa odrážalo aj na správaní domácich, ktorí si často veľmi zvedavo obzerali kohokoľvek, na kom bolo vidieť, že nepochádza z Fínska. Už vtedy však vo Fínsku pracovalo pomerne značné množstvo španielskych zdravotných sestier, takže mnohí Fíni ma (najmä v prípadoch, keď boli viac či menej spoločensky unavení) presviedčali, že musím byť zo Španielska, keďže som na ich pomery skôr tmavší typ.

Poznajú Fíni Slovensko?

Poznajú ho dokonca veľmi dobre! :) Je to vďaka hokeju, ktorý je v krajine najpopulárnejším športom, a Slovensko je preto vnímané najmä ako krajina s vynikajúcimi hokejistami. Moji fínski známi zvykli často hovoriť, že by sme sa mali opäť zjednotiť s Čechmi a vytvoriť tak neporaziteľný hokejový tím. Na druhej strane sa ale samozrejme objavujú prípady, keď si Fíni zamieňajú Slovensko a Slovinsko – mňa osobne sa napríklad pár z nich spýtalo, aké máme more. :) ➤

Zdroj: Osobný archív autora

Aké sú náklady na život študenta v porovnaní so Slovenskom?

Fínsko je pre priemerného Slováka určite drahá krajina, čo, samozrejme, súvisí s tým, že fínske platy sú značne vyššie ako tie slovenské. Prenájom izby v trojizbovom byte na okraji Helsínk ma vyšiel približne 400 eur mesačne – prípadné štipendium na Erasme tak pokryje maximálne túto položku. Jedlo je drahšie tiež, avšak ak človek vie, kam ísť, dá sa nakúpiť aj za ceny porovnateľné so Slovenskom. Komplexne je to ale určite drahá záležitosť a treba si vopred spočítať, či si to človek vôbec môže dovoliť. O štipendium fínskej vlády môže zahraničný študent požiadať až po dvoch rokoch života v krajine.

Chýbalo ti počas tvojho štúdia niečo zo Slovenska? Je niečo fínske, čo ti zase chýba u nás?

Vo Fínsku mi chýbala predovšetkým rodina a tiež slnko, keďže v zime je tam polárna noc, čo vie byť celkom depresívne. Aj preto majú vlastne Fíni k dispozícii špeciálne vitamíny so zvýšeným obsahom vitamínu D. Z Fínska mi chýba určite príroda s množstvom jazier, kvalitná doprava a tiež ochotní ľudia. Slovensku by tiež prospela väčšia starostlivosť o svoje okolie – predovšetkým mestá by tak mohli byť oveľa čistejšie.

Odporučila by si našim čitateľom návštevu Fínska?

Určite! Najmä sever krajiny – Laponsko. Dá sa tam vidieť polárna žiara, vyskúšať psie záprahy, navštíviť sobie alebo husky farmy. Mládežnícke centrum Vasatokka v Inari ponúka tiež možnosť naučiť sa stavať vlastné quinzee (iglu na krátkodobé využitie), vyskúšať jazdu na snežnom skútri či rybárčenie na ľade. Povinnosťou je návšteva Santa Clausovej dediny v Rovaniemi. Zážitkom na celý život je tiež návšteva pravej fínskej sauny – asi nikdy predtým ani potom som nevidela postarších Fínov tak nahlas sa smiať, ako keď videli trpieť v saune mojich spolužiakov zo Španielska – samozrejme, to bol dôvod na ďalšie zvyšovanie teploty. :) ■

Ďakujeme za rozhovor.

Zdroj: UCN

ROZHOVOR MESIACA

Prof. RNDr. JOZEF MASARIK, DrSc.

Zdroj: Archív prof. Masarik

Prof. RNDr. Jozef Masarik, DrSc.

- Prodekan FMFI UK
- vedúci fyzikálnej sekcie
- garant všetkých stupňov VŠ štúdia na FMFI UK
- zástupca Slovenska v Európskej nukleárnej agentúre
- predseda Slovenskej akademickej spoločnosti
- predseda predsedníctva Agentúry na podporu výskumu a vývoja
- vedec roka 2009
- A mnoho, mnoho ďalších

Pochádzate z Jalovca, gymnázium ste navštevovali v Handlovej. Čo Vás inšpirovalo v smerovaní k jadrovej fyzike?

Už v skorom veku som sa rozhodol pre fyziku a až neskôr, keď som sa prihlásil na vysokú školu, som bol požiadaný, aby som si vybral z ponuky, čo sa vtedy

dalo študovať na fakulte. Fyziku som si vybral, lebo to bolo v období prudkého rozvoja kozmonautiky, ktorej som bol fanúšikom, a bolo mi jasné, že jej základom je fyzika. Jadrovú fyziku som si vybral preto, že o ostatných fyzikách z ponuky som toho veľa nevedel a navyše bol som fascinovaný kvantovou fyzikou, nuž a jadrová fyzika je vlastne aplikáciou kvantovej teórie na jednu oblasť fyziky. Doteraz som presvedčený, že som sa rozhodol správne.

V súčasnosti ste dekanom Fakulty matematiky, informatiky a fyziky Univerzity Komenského. Máte za sebou roky štúdia i množstvo vedeckých prác, dlhodobo ste pôsobili v zahraničí. Máte rodinu, dve deti. Ktorá rola z tohto spektra je najťažšia?

Každá z týchto rolí má svoje špecifiká. Pobyty v zahraničí boli náročné na cestovanie a prispôbovanie sa mnohým novým javom, novému systému práce, spoločenským a kultúrnym podmienkam. Čo sa týka rodiny, tak veci, ktoré môžeme ovplyvniť my, členovia rodiny, sa nám zatiaľ darí bez problémov zvládať. Žiaľbohu, ani moji najbližší sa nevyhli určitým chronickým zdravotným problémom, no, samozrejme, že ich dopad sa snažíme minimalizovať vzájomnou pomocou. Najťažšie je to asi jednoznačne v práci, napriek tomu, že na mojich najbližších spolupracovníkov sa môžem úplne spoľahnúť. Funkcia dekana a taktiež predsedu predsedníctva APVV je náročná, lebo denne musím riešiť veci, ktoré by sa vyriešili samozrejme, keby náš školský systém a systém podpory vedy nebol rozvrátený a keby naša spoločnosť nebola zbytočne prebyrokratizovaná. ➤

V poslednej dobe mi zvyšuje tlak, keď si pomyslím na to, ako veľa času venujem neproduktívnej práci, schôdzovaniu a vyplňovaniu hlásení o tom, čo by som mal robiť, teda učiť a skúmať, miesto toho, aby som to skutočne robil.

Čomu sa momentálne najviac venujete?

Zovšeobecne by som to nazval úradovaniu a zháňaniu peňazí. Čo rozumiem pod úradovaním, som naznačil už vyššie. Čo to znamená zháňanie peňazí? Znamená to napríklad v APVV presvedčiť našich politikov, že veda sa nedá na Slovensku rozvíjať len z európskych peňazí, ale že si zaslúži financovanie aj z domácich zdrojov. Väčšina našich politikov slovne so mnou súhlasí a dokonca tvrdí, že by to aj robili, ale to sa končí, keď sa dostanú do funkcie. Nuž a preto je APVV chudobná agentúra s rozpočtom, zaokrúhlené hore, okolo 30 miliónov eur, nuž a toto je v porovnaní s civilizovaným svetom smiešna suma. Ak sa toto nezmení, na serióznu vedu na Slovensku môžeme o chvíľu zabudnúť. Nuž a čo sa týka zháňania peňazí pre fakultu, je to potrebné preto, aby sme zabezpečili jej základné fungovanie. Odpovede na Vaše otázky píšem z konferencie v zahraničí a ráno som sa prešiel po kampuse miestnej univerzity, ktorá konferenciu organizuje. Kedysi, keď sme my už mali univerzity, tu sa pásli bizóny a iná divá zver, dnes oni majú moderné univerzity a tie naše sú ošarpané, s padajúcimi či lietajúcimi balkónmi a **mocní ľudia tejto krajiny sú s tým asi spokojní, keď nič nerobia**. Samozrejme, že zavše sa podarí presvedčiť ministra školstva, aby do fakulty, ktorú ratingové agentúry hodnotia na Slovensku najvyššie, niečo investovali. V presvedčaní sme úspešní hlavne v poslednom období, a tak sa vzťah fakulty mení.

Ste človek vzdelaný, s bohatými skúsenosťami. V akom stave sa podľa Vás nachádza momentálne slovenské školstvo? Môžeme konkurovať zahraničiu?

Nie som úplne kompetentný hodnotiť stav základného a stredného školstva, o systéme vysokoškolského vzdelania si však dovoľm tvrdiť, že je rozvrátený, a myslím si, že toto konštatovanie možno generalizovať na celé naše školstvo. Je to dôsledkom doterajších reforiem a nedostatočného financovania školstva a vedy. Nie je možné dosiahnuť naraz vysoké počty absolventov vysokých škôl a vysokú kvalitu vzdelávania. Dnes sa chválime tým, že 60 % populačného ročníka študuje na vysokých školách. Pred 50 rokmi študovalo na stredných školách (gymnáziá aj priemyslovky) menej ako 50 % populačného ročníka. Reformy, ktoré nútili vysoké školy prijímať čo najviac študentov, možno posunuli Slovensko na popredné miesta v štatistikách, ale spôsobili výrazný pokles kvality. Nedá sa očakávať kvalitné školstvo a súčasne sedieť na dehonestujúcom poslednom mieste v EÚ vo financovaní školstva a vedy. Bez odstránenia príčin zníženia kvality vysokých škôl sa kvalita nedá zvýšiť a nepomôžu tomu ani tie najprepracovanejšie systémy kontroly kvality ani nové kritériá (ktoré sa aj tak na Slovensku darí vždy obchádzať). Príčin súčasného stavu je veľa a zaslúžili by si podrobnú analýzu. Spomeniem len dve.

1. Deštrukčným rozhodnutím **bolo zrovnoprávnenie vysokých škôl** zavedením nového modelu financovania vysokých škôl, ktorý významne motivoval vysoké školy prijímať čo najviac študentov. Tento krok, spolu so vznikom množstva nových vysokých škôl, vyvolal nerovný boj o študentov (na starších univerzitách sa ešte darilo zachovať zvyšky kvality a náročnosti, nové lákali študentov ľahším štúdiom), ktorý vyvolal silný tlak na znižovanie kvality, postupné eliminovanie prijímacích skúšok... Regulačné mechanizmy, ktoré mali dohliadať nad kvalitou, nefungujú alebo temer nefungujú (akreditačná komisia a ministerstvo nedokázali vytriediť menej kvalitné školy, dobre myslená podmienka „garant profesor“ neviedla ku kvalite, ale k výraznému zvýšeniu počtu profesorov, myslím štvornásobok >

toho, čo majú vo Švajčiarsku, a ako inak, k hľadaniu ciest, ako podmienku formálne splniť a de facto nesplniť...). Postupné zvyšovanie dôrazu na vedu (a súčasne na aplikovanú vedu, ktorú sme 20 rokov úspešne likvidovali) je len kozmetickou úpravou zlého konceptu a snaha „objektivizovať“ jej hodnotenie vyvoláva reakciu v hľadaní ciest, ako systém podviešť. Výsledkom je skutočnosť, že dnes prakticky každý, kto sa rozhodne získať vysokoškolský diplom, ho získa. Spoločenské dôsledky si asi len ťažko dokážeme predstaviť.

2. Historicky ešte skorším deštrukčným rozhodnutím bolo **zrovnoprávnenie pedagogických fakúlt a univerzít**, ktoré si vymohli svojím politickým vplyvom samostatné pedagogické fakulty ešte v socialistickom Československu. Týmto rozhodnutím sa absolventi pedagogických fakúlt stali formálne rovnako kvalifikovaní pre stredné školy ako absolventi univerzít, ktoré boli dovtedy jedinými poskytujúcimi túto učiteľskú kvalifikáciu. Bolo všeobecne známe, že úroveň vzdelávania v aprobácii na pedagogických fakultách bola výrazne nižšia ako na univerzitách (aj keď možno postačujúca pre základné školy). V priebehu niekoľkých desiatok rokov (školstvo je systém s veľmi dlhou spätnou väzbou) boli odchádzajúci kvalitní stredoškolskí učitelia nahradení menej kvalitnými z pedagogických fakúlt, ktoré vzhľadom na ich počet z hľadiska počtu absolventov dominovali nad univerzitami. Menej kvalitní učitelia vychovávali na stredných školách menej kvalitných maturantov, na vysoké školy prichádzali horšie pripravení študenti a špirála smrti sa roztočila. Postupne sa vytrácala náročnosť a prijímali ďalšie zlé rozhodnutia (napríklad zrušenie povinnej maturity z matematiky, ktorú nám v zahraničí tak závideli a ktorá prispievala k lepšej príprave uchádzačov o vysokoškolské štúdium, najmä technických odborov). Nuž a tu sa celá tragédia nekončí, pretože pod rúškom všelijakých národných programov reformy vzdelávania

učiteľov chcú samozvaní odborníci na vzdelávanie úplne potlačiť odbornú stránku vzdelávania učiteľov. Čo sa týka konkurencie zahraničiu, tak napriek všetkému, čo sa v školstve udialo, v niektorých odboroch sme schopní konkurovať zahraničiu najmä vďaka niektorým kvalitným a učiteľskej práci oddaným kolegom. Ale tých odborov stále ubúda.

Čo poskytujú školy študentom? Zmenilo sa niečo oproti dobe, keď ste študovali Vy?

Niektoré poskytujú len diplomy, niektoré aj vzdelanie a niektoré aj kvalitné vzdelanie. Tak napríklad naša fakulta má problém s udržaním si študentov. Temer každý bakalársky študent, ktorého pošleme na ERASMUS do zahraničia, okamžite dostane ponuku robiť magisterské štúdium na univerzite, kde je na výmene. Mnohí to aj využijú. Ja to nevidím tragicky, lebo je našou úlohou kvalitne vzdelávať mladých ľudí, ktorých sme prijali na fakultu, a záujem o nich je zrejme potvrdením, že sa nám to darí, aj keď si nemyslím, že by sme to nemohli robiť aj lepšie. Zmenilo sa hlavne to, že študenti majú oveľa väčšie možnosti výberu a ovplyvňovania toho, v čom sa chcú vzdelávať. Niektorým je to na prospech, no niektorí to aj zneužívajú. Ďalšou výraznou zmenou v porovnaní s mojimi štúdiami je internacionalizácia vzdelávania a možnosť zapojenia sa do aktívnej vedeckej práce od prvého dňa štúdia aj v rámci spolupráce s najprestížnejšími svetovými vedeckými ústavmi a univerzitami. Nuž a ďalšou je obrovský technologický progres najmä v informačných technológiách, ktorý podstatnou mierou zmenil prístup k vzdelávaniu, čo tým, ktorí ho nezachytili, spôsobilo aj problémy a obavy o budúcnosť.

Ako sa Vám javia dnešní študenti? Množstvo mladých nepovažuje vzdelanie za prvoradé. Sú často skeptickí. Stretli ste sa s tým?

Sú rovnakí, akí sme boli aj my. Normálne rozdelenie >

platí aj pre nich, aj pre nás. Sú medzi nimi aj veľmi šikovní, ale vďaka tomu, že percento vysokoškolákov sa zvýšilo, aj takí, čo na univerzite nemajú čo hľadať. Ale takí boli, aj keď to percento bolo nižšie. Samozrejme, že s odmietaním vzdelania som sa stretol. Veď keď je niekto úspešný, či už doma alebo vo svete, a nemá vysokoškolské vzdelanie, tak sa tomu robí veľká propaganda a prezentuje sa to skôr ako pravidlo, pritom štatistiky hovoria niečo iné. Nuž a, samozrejme, niekedy sa zdôrazňuje len formálna, nie obsahová stránka vzdelania, t. j. potreba mať diplom, čo pri zdravo rozmýšľajúcich mladých ľuďoch vedie podľa mňa k správne rozhodnutiu, keď odmietnu študovať na vysokej škole, ktorej hodnota diplomu je nižšia, ako je hodnota papiera, ktorý bol na diplom použitý.

Akým spôsobom je podľa Vášho názoru možné propagovať odbory ako fyzika u mladých študentov?

Tak ako aj každý iný odbor, t. j. dobrým osobným príkladom. V praxi to znamená venovať sa študentom už na strednej škole, preto podporujeme korešpondenčné semináre z matematiky, fyziky a informatiky, podporujeme OZ Trojsten, v rámci ktorého naši študenti organizujú rôzne súťaže, sústredenia a letné školy pre študentov základných a stredných škôl a množstvo návštev našich najlepších učiteľov na školách nižších stupňov. Spoluorganizujeme taktiež vedecký veľtrh a využívame príležitosti na prezentovanie našich výsledkov, ale aj výsledkov iných v zrozumiteľnej reči pre laickú verejnosť prostredníctvom rôznych médií.

Základné školy, stredné školy, vysoké školy a univerzity. Aké sú ich limity? Ktoré zložky výchovno-vzdelávacieho procesu treba podporiť?

Ich limity sú dané hlavne dvomi faktormi: kvalitou učiteľov a financiami vynaloženými na vzdelávanie. Hovorí sa ešte o spoločenskom postavení učiteľa, to je však závislé od týchto dvoch limitov. Tým je

aj daná odpoveď na to, čo treba podporiť. Niekedy, najmä politici, sa snažia pri riešení problémov školstva porušiť zákon kauzality. Najskôr chcú, aby sa školstvo samoreguláciou skvalitnilo a na dobre fungujúce školstvo potom dajú viac peňazí. To je taký nezmysel, ako žiadať, aby s trabantom niekto vyhral preteky Formuly 1 a potom mu dáme na formulu.

My fyzici dobre vieme, že platia zákony zachovania: ak je málo na vstupe, potom je málo, resp. ešte menej na výstupe.

Akú rolu by mal zohrávať pri podpore vzdelávania obyvateľstva štát? Preberajú danú úlohu súkromné školy?

Štát by mal zohrať podstatnú úlohu. Jeho prvoradá úloha je formulovať štátnu vzdelávaciu politiku, čo je štandardný dokument, ktorý majú všetky úspešné krajiny. U nás má tento dokument komplikovaný osud. Raz sa tvárime, že je, raz nie je a aj keď je, je to len zdrap papiera, podľa ktorého sa neriadi ani tá politická garnitúra, ktorá ho nechala vypracovať a prijala, nie to ešte tá, čo ju potom vystrieda. Problém je veľa ráz v tom, že najdôležitejšie dokumenty v oblasti vzdelávania u nás vypracovávajú tzv. odborníci. Problém s odborníkmi je však ten, že sa nimi stanú až v momente vymenovania do funkcie, predtým im školstvo bolo na hony vzdialené. Druhá skupina, ktorá vypracováva dokumenty pre vzdelávanie, je skupina tzv. „recyklovaných odborníkov“, t. j. ľudí, ktorí boli pri všetkých (alebo aspoň väčšine) doterajších nevydarených reformách, či skôr deformách, nášho vzdelávania a snažia sa vytvoriť zdanie, že sa im to už konečne podarí. Na takéto experimenty však už nemáme ani čas a nemali by sme ani vyhadzovať na ne peniaze. Súkromné školy nemôžu prebrať na seba úlohu štátu. Pozrime sa na toto cez vysoké školy. Jedným možným riešením žalostnej situácie vo vysokom školstve na Slovensku (a nielen vysokom školstve) je vyčkať, kým

sa úplne zdevastuje, a sledovať, ako postupne vzniknú kvalitné súkromné školy. Myslíme si, že toto je veľmi zlé riešenie. Súkromné záujmy nepotrebujú a nebudú zohľadňovať záujmy štátu (národa) na vzdelanostnej úrovni obyvateľov. Aby sme našli riešenie, potrebujeme si „naliať čistého vína“, byť trpezliví a prekonať niektoré slovenské zlozvyky (najmä závisť a lokálpatriotizmus). Slovensko neutiahne veľa naozaj špičkových vysokých škôl a nekvalitné nepotrebuje. Týmto som dosť jasne naznačil riešenie. Realizácia redukcie počtu univerzít (tak voláme pomaly všetko, čo je nad strednou školou) by vyžadovala veľkú dávku odvahy a zodpovednosti od politikov. Určite viac ako pri vytváraní nových učilišť nesúcich hrdý názov univerzita.

V akom stave sa nachádza výskum a vývoj na Slovensku? V čom máme rezervy a v čom naopak vynikáme?

Na túto otázku sa nedá odpovedať celkom zodpovedne bez toho, aby sme urobili z nášho rozhovoru novelu na pokračovanie. Zhrniem to asi takto. V stave, ktorý zodpovedá jeho financovaniu a neexistencii štátnej vednej politiky. To druhé je podľa mňa ešte závažnejšie, lebo keďže štát nemá vednú politiku, nevie, čo má podporovať, a tak má lacnú výhovorku, prečo niečo nepodporovať. V poslednom období sa investovalo dosť do výskumnej infraštruktúry, no ja si myslím (a mám na to aj argumenty), že efektivita využitia týchto investícií je a bude nízka. Podpora vedy z domácich zdrojov je žalostne nízka a nestabilná a navyše aj jej štruktúra je zlá. Príliš vysoké je percento tzv. inštitucionálneho financovania a nízke súťažného. Absolútne nízka podpora vedy a výskumu spolu so zlou štruktúrou má za následok to, že v systéme prežívajú dlhodobo aj slabí a len živia kvalitní výskumníci a ich tímy. ■

MOJÍM KRÉDOM BOLO: VŠETKO V PROSPECH DIEŤAŤA

V sieti špeciálnopedagogických zariadení na Slovensku fungujú liečebno-výchovné sanatóriá, ktorých poslanie spočíva v pokračujúcej psychologickej a psychoterapeutickej starostlivosti a výchove a vzdelávaní detí s vývinovými poruchami učenia a detí s poruchami aktivity a pozornosti, u ktorých ambulantná starostlivosť nevedla k náprave. Poskytujú odborné služby a pomoc formou individuálnych alebo skupinových stretnutí aj zákonným zástupcom dieťaťa s cieľom aktívne ich zapojiť do liečebno-výchovného procesu. Umožňujú tiež služby na základe žiadosti zákonného zástupcu dieťaťa alebo dohody so zariadením, v ktorom sa vykonáva roz-

hodnutie súdu, prípadne právoplatného rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia. Pobyt dieťaťa v liečebno-výchovnom sanatóriu trvá spravidla tri až dvanásť mesiacov. Pridanou hodnotou je vysokohumánný prístup personálu na dosiahnutie zlepšenia a celkovej zmeny stavu. Jedným z týchto zariadení je Liečebno-výchovné sanatórium v Košiciach-Barci, ktoré vzniklo pred štvrtstoročím. Prinášame rozhovor so zakladateľkou a prvou riaditeľkou tohto sanatória Mgr. Annou Kalavskou. ➤

Mgr. Anna Kalavská
Zdroj: Tibor Kočík

Do Košíc ste prišli s obdivuhodnou myšlienkou: zriadiť špeciálne zariadenie pre žiakov s poruchami učenia a správania. Jeho koncepcia bola postavená inak – košické sanatórium bolo projektované aj pre žiakov II. stupňa základných škôl, čím sa stalo jediným svojho druhu na Slovensku. Čo bolo pre vás prvotným podnetom na jeho založenie? A prečo práve v metropole východu?

Prišla som sem z poverenia vtedajšieho Ministerstva školstva, mládeže a športu SR v septembri roku 1991 po šestnásťročnom pôsobení v Ústave s výchovno-liečebným režimom Ľubochňa-Lubochňianska dolina. Mojou úlohou bolo zriadiť a uviesť do života v spolupráci so Školskou správou Košice II obdobný ústav. Išlo o veľkoryso poňatú myšlienku vybudovať internátne zariadenie s celoslovenskou pôsobnosťou pre žiakov so špecifickými poruchami učenia a správania s celoročnou prevádzkou a komplexne organizovanou základnou školou. To vyplynulo z faktu, že na Slovensku dovtedy jestvovali iba dve zariadenia, a to pre deti mladšieho školského veku v Nitre-Kyneku a Ľubochni-Lubochňianskej doline, na východe republiky takýto ústav chýbal, pričom na východnom Slovensku sa dlhodobo pociťovala absencia zariadenia pre problémové deti. Ministerstvo školstva v máji 1992 zaradilo sanatórium do siete školských zariadení pod pôvodným názvom Ústav s výchovno-lie-

čebným režimom (ÚVLR) Košice-Barca. K 15. 5. 1992 bola vydaná zriaďovacia listina pre samostatne existujúci ÚVLR. Právnu subjektivitu sme získali zmenou zákona a od 24. 7. 1996 malo ÚVLR nový názov Liečebno-výchovné sanatórium (LVS) Košice-Barca.

S akými problémami – či materiálnymi, priestorovými, organizačnými alebo personálnymi – ste si museli poradiť? Mali ste nejakého poradcu alebo blízkych spolupracovníkov, ktorí vám mohli byť poruke a pomôcť vám odborne, prípadne inak?

Významný podiel na vzniku a samotnom etablovaní ÚVLR v Košiciach-Barci mala vtedajšia vedúca oddelenia špeciálneho školstva Ministerstva školstva, mládeže a športu SR PhDr. R. Erdélyiová, ktorá realizácii projektu poskytla odbornú garanciu. Cenným prínosom pri výberovom konaní na obsadenie miest pedagogických a odborných zamestnancov boli pripomienky, rady a aplikovanie vhodných psychodiagnostických nástrojov prof. PhDr. M. Zelinu, DrSc., Dr. h. c. No samotnému barčianskemu sanatóriu predchádzalo medziobdobie, ktoré sa viaže k Detskému výchovnému ústavu (DVÚ) v Košiciach na Hornom Bankove (dnes reedukačné centrum). Prvopočiatky sanatória mali podobu oddelenia s výchovno-liečebným režimom pod spoločným riadením DVÚ. V septembri 1991 bolo do hornobankovského oddelenia prijatých prvých 30 detí – žiakov mladšieho a stredného školského veku z Košíc a blízkeho okolia. Sformovali sa tri výchovné skupiny na denný pobyt, ktorý trval do 17. hodiny. V dôsledku rôznych káuz bol koncom roku 1990 zrušený Výchovný ústav pre mládež (VÚM) v Košiciach-Barci. Ústretovosť vtedajšieho riaditeľa Školskej správy Košice II PhDr. M. Ondru viedla k hladkému uvoľneniu objektov. Vďaka tomu sme mohli hornobankovské oddelenie presťahovať do objektov zrušeného barčianskeho VÚM s pracovným tímom, čo stál pri zrode oddelenia a ktorého členovia ako altruisti a nadšenci odviekli v pro- ➤

spech detí s narušeným psychosociálnym vývinom priekopnícku prácu, či to boli PaedDr. A. Proseková, Mgr. Š. Valentovič, Mgr. J. Rusnáková, či MUDr. T. Rosenbergerová, PhDr. Elena a Viera Nevrlé, alebo dnes už nebohý PhDr. P. Figula, ktorý mal ako psychológ pomerne výrazný vplyv na profilovaní LVS.

V druhej polovici 90. rokov LVS nadobudlo právnu subjektivitu, zvýšila sa kapacita zariadenia na 80 detí, nastal čas riešiť personálne otázky na vyššej kvalitatívnej úrovni, čo znamená, že do popredia ste presadzovali kvalifikovanosť predovšetkým pedagogických zamestnancov...

Ako každé novovzniknuté zariadenie zápasí s ťažkosťami rôzneho druhu, detské choroby neobišli ani nás. Chýbalo nám prvotné vybavenie tried, resp. kvalifikovaný súhrn huteľných vecí, aké škola a výchova mimo vyučovania pre výchovný a vzdelávací proces potrebujú. Čo-to sme zdedili po delimitovaných školách a školských zariadeniach v meste, ktorých po roku 1989 bohato pribúdalo. Problémy však neboli iba materiálne, ale aj personálne. Nebolo ľahké získať kvalifikovaných špeciálnych pedagógov pre prácu so žiakmi priamo v triede, čo do istej miery vyplývalo z kontextu doby. Zlepšenie nastalo otvorením rozširujúceho štúdia špeciálnej pedagogiky pre psychosociálne narušených na Pedagogickej fakulte PU v Prešove. Na druhej strane, dobre sa nám darilo v individuálnej špeciálnopedagogickej práci so žiakmi. V tých rokoch sme boli jediným zariadením na Slovensku, ktoré uplatňovalo medzinárodne uznávanú metódu rakúskej terapeutky Dr. B. Sindelarovej na elimináciu deficitov čiastkových funkcií. Už v polovici 90. rokov sme aplikovali komplexný psychologický a špeciálnopedagogický prístup k nášmu klientovi formou individuálnych výchovno-vzdelávacích programov. V súvislosti s tým sme vytvorili nástroj na overovanie edukačných a reedukačných výsledkov formou štvrťročných kazuistických seminárov. No prvý krok, čo sme spravili, bolo, že sme zaviedli

do denného života dodnes účinný regulátor správania našich klientov vo forme hodnotiaceho systému na báze kladného podmienovania.

Ukazuje sa, že vpád širokého spektra kultúrnych, spoločenských a iných prejavov pri užívaní občianskych slobôd, ktoré liberalizujú výchovu, no predovšetkým nárast špecifických vývinových porúch v detskej populácii, vo zvýšenej miere indukuje stav naliehavej potreby špeciálnopedagogických zariadení, akým je aj barčianske LVS. No na druhej strane sú aj názory, že postihnutí či narušení žiaci by mali dostať miesto vo svojich školách, aby sa v nich mohli integrovať. Ako sa pozeráte na tento problém?

Vstup do hlavnej budovy
Zdroj: Tibor Kočík

Tohto roku uplynie polstoročie, ako bol prezieravým a svetaznalým odborníkom v oblasti patopsychológie docentom PhDr. M. Bažánym, CSc., roku 1967 zriadený prvý Liečebno-výchovný ústav v Ľubochni-Lubochňianskej doline. Ako model mu poslúžil prístup k hyperaktívnym a emocionálne narušeným deťom v Anglicku. Boli dočasne vyňaté z prostredia pôvodnej rodiny a vzdelávacej inštitúcie, kde ich problémy vznikali. Cieľom týchto edukačných opatrení bolo dosiahnuť kladné zmeny v ich správaní a zlepšenie celkového stavu. Podobný prístup bol aplikovaný aj u nás, čo bolo v minulom režime vnímané ako novum. Je zaujímavé, že v Čechách sa nepodarilo zriadiť ob- ➤

dobné sanatóriá, hoci odborná obec sa o to veľmi usilovala za výdatnej pomoci slovenských kolegov. Dnes sa nám na edukáciu či reedukáciu špecifických porúch učenia a správania sugestívne vnucujú aj opačné názory, žiaľ, nezriedka nekompetentné. Za seba hovorím: individuálna integrácia v osobitných prípadoch áno, ale nie vždy, hlavne po viacerých zlyhaniach dieťaťa. Inklúzia len za určitých podmienok. Ak ešte platí odborná téza o nutnosti vyňať dieťa z nepriaznivého, resp. devastujúceho užšieho či širšieho sociálneho prostredia, potom opodstatnenosť liečebno-výchovných sanatórií je jednoznačná aj kvôli poskytovaniu komplexnej starostlivosti o dieťa. Z tohto pohľadu už nič láskavejšie, užitočnejšie a lepšie urobiť pre dieťa nemôžeme.

Tohto roku LVS jubiluje. V súčasnosti nie ste v aktívnom pracovnom pomere. Máte možnosť bilancovať, hodnotiť svoje niekdajšie pôsobenie.

**Čo sa vám podarilo, prípadne nepodarilo usku-
točniť z vašich predstáv?**

Na svojom pôsobisku som počas vyše dvoch desaťročí stretla veľa oduševnených, láskavých, múdrych, slobodne zmýšľajúcich a tvorivých ľudí, bez ktorých by moje krédo i zámery ostali v rovine prázdnych slov. Moja predstava o vzniku a existencii zariadenia pre deti so špeciálnymi potrebami v oblasti výchovy a vzdelávania s plnoorganizovanou ZŠ sa naplnila. Košické sanatórium sa stalo relevantnou súčasťou nášho školského systému. Mám radosť z tvorivej práce svojich nástupcov. Želám im, aby vytrvali vo svojom poslaní, poskytujúc svojim klientom akési refugium peccatorum.

Ďakujem za rozhovor. ■

Zdroj: Tibor Kočík

DIVADLO PROTI EXTRÉMIZMU

ROZHOVOR

Už nejaký čas funguje na Slovensku zaujímavý divadelný projekt s ušľachtilým názvom Divadlo proti extrémizmu. Podľa vyjadrení jeho tvorcov sú najdôležitejšou cieľovou skupinou študenti a pedagógovia stredných škôl. O tom, aké ciele Divadlo proti extrémizmu sleduje, ako vzniklo a ako funguje, sme sa spýtali dramaturgičky prvej inscenácie projektu Miriam Kačínovej.

O čom je Divadlo proti extrémizmu?

Divadlo proti extrémizmu je projekt Činohry Slovenského národného divadla, ktorým chceme

reagovať na badateľné zmeny v spoločnosti. Tie zmeny nemožno nazvať vždy dobrými, jasne sa radikalizuje a pritvrdzuje slovník, vo verejnom priestore sa objavujú postoje a čo je najhoršie – vnímajú sa ako legitímne a „zdravo kritické“, ktoré napádajú a nepríjemne označujú ľudí iného vierovyznania, farby pleti, pohlavia. Zároveň sa vytráca základná miera empatie, základné rozlišovanie medzi dobrom a zlom. Dokonca tu možno hovoriť o amnézii pamäti, o zlyhaní vzdelávacieho systému a najmä sa ukazuje slabá znalosť dejepisu či politickej edukácie. Divadlo je šanca na otvorenie diskusie. A to je cieľom: mať inscenáciu, ktorá dokáže otvoriť ná- ➤

slednú diskusiu. Takto je postavený aj samotný projekt.

Ako vznikol tento nápad?

Autorom nápadu je riaditeľ činohry režisér Roman Polák. Jeho prvotná idea bola, aby vznikla inscenácia so zameraním na prevenciu, úvahu spracovaním extrémizmu. Následne sme vybrali režiséra Matúša Bachynca a hľadali sme konkrétnu tému a najmä spôsob. Vedeli sme, že je dôležité vyjsť z klasickej divadelnej budovy a začať viesť dialóg so študentmi aj s ich pedagógmi, aj s odborníkmi na túto tému.

Prečo práve extrémizmus?

Pretože sa nám tu extrémizmus uhniesdil a rastie. A stále viac hlasov sa tu vychýľuje extrémne doprava či doľava a považujú porušovanie základných ľudských práv a slobôd iných ľudí za celkom normálne riešenie problémov, resp. by svojou postupnou činnosťou radšej videli diktatúru ako zmysluplný systém,

pretože tento doterajší sa im nezdá funkčný. Ale keď príde otázka, aký je to systém, len málokto si reálne uvedomí, že hovoríme o demokracii. A na konci extrémistických konaní, aktivít a činov je zväčša snaha o potlačenie demokratického spôsobu zriadenia. A teda inscenácia otvára aj dišputu na tému totalita a sloboda.

O čom sú predstavenia, aký je ich cieľ, kde sa s nimi môžeme stretnúť?

O tejto téme, ktorú som sa pokúsila pomenovať v predošlých odpovediach, teda o dôvodoch, prečo práve táto téma, hovoríme divadelnou inscenáciou. Samotný projekt budú tvoriť dve miniinscenácie. Tá prvá je Natálka. Je to dokumentárny príbeh podľa skutočnej udalosti z Čiech z roku 2009, keď štyria neonacisti hodili do domu dvojročnej Natálky a jej rodiny zápalné fľaše. Je to tragický príbeh s mnohými vrstvami, ktorý však dokáže otvoriť témy

- empatie,
- čo sú prejavy extrémizmu,
- aký vplyv zohrávajú v tejto situácii médiá a pod.

Po samotnej inscenácii, ktorá sa hrá v triede, nasleduje diskusia s odborníkmi – historikmi z Living Memory. Taká je základná koncepcia projektu. Veľmi nám pomohol Bratislavský samosprávny kraj i Nadácia Orange, aby sa inscenácia dostala priamo do škôl BSK, ale teraz bude cestovať aj na východné Slovensko. V septembri sme išli do Košíc, Spišskej Novej Vsi, Prešova, Rimavskej Soboty, Fiľakova, Sečoviec. **V decembri opäť zorganizujeme predstavenie aj pre širokú verejnosť na pôde SND.** Určite o tom budeme včas informovať.

Kontakt na prevádzku a nahlásenie prípadného záujmu o hostovanie aj vo vašej škole:

kristina.letenayova@snd.sk
miriam.kicinova@snd.sk ■

Zdroj: UCN

GAMIFIKÁCIA JE KREHKÝ, ALE MIMORIADNE EFEKTÍVNY VZDELÁVACÍ MECHANIZMUS

Podľa oxfordského slovníka znamená termín gamifikácia „zavádzanie herných princípov ako bodovanie, súťaživosť, pravidlá hry do rôznych oblastí.“

Jednou z týchto oblastí je aj škola. Napokon, nie je to novinka – známkovanie je predsa forma bodovania, škola má pravidlá a neraz aj súťaživosť. Jediný problém je ten, že gamifikačný model účastníkov „hry“ až tak nenadchýna. Príčinou je, že nástroje, bežne používané v škole, sú skôr nástrojmi hodnotenia a kontroly ako pozitívnej motivácie. A nemuselo by to tak byť.

Ako priviesť ľudí k tomu, aby napríklad kupovali viac tovaru konkrétnej značky? Marketingoví odborníci investujú množstvo energie do vytvorenia rôznych súťaží alebo aktivít zameraných na zbieranie nálepiek, bodov, pečiatok – čokoľvek, čo by zákazník vnímal ako odmenu vedúcu k naplneniu svojej potreby. Ak si opečiatkujete papierik po nákupe troch káv, štvrtú získate zdarma. A tak pečiatkujeme.

V škole žiaci tiež zberajú známky s vidinou odmeny – koncoročnej známky, prípadne prijatia na strednú školu či maturitného vysvedčenia. Ale povedzme si otvorene: medzi štyrmi pečiatkami a kávou zadarmo a dvanástimi rokmi základnej a strednej dochádzky završenej maturitou alebo výučným listom je obrovský rozdiel. Málokto dokáže systematicky zbierať spomenuté pečiatky, niečo ešte systematicky vydržať tolké roky v lavici. Školský gamifikačný model nefunguje, niekedy by sa dalo povedať, že funguje opačne. Známky môžu totiž byť aj nástrojom na kontrolu, a nie odmenou.

Napriek tomu je gamifikácia mimoriadne efektívna metóda, ktorá patrí medzi najskloňovanejšie pojmy didaktiky 21. storočia. Jej hlavným prínosom je zaujatie žiakov, vytvorenie vnútornej aj vonkajšej motivácie. Všetky pozitívne dôsledky hry sú pre učiteľa mimoriadne cenné. Bez záujmu a motivácie zo strany žiaka je učenie len nútenou činnosťou, ku ktorej nutne pociťuje odcudzenie.

S kolegami z neziskovej organizácie EDULAB sme pred rokom stáli pred celkom náročnou výzvou. Ako nastaviť projekt zameraný na finančnú gramotnosť pre prvý stupeň? Nazvali sme ho Malá finančná akadémia, pretože sme začínali naozaj od začiatku a s malými žiakmi, ktorí sa práve udomácnili v malej a veľkej násobilke a v plynulom čítaní a písaní.

Hlavnou zložkou projektu sa stala kreatívna hra „Naše mesto“, ktorá pre žiakov tvorila ústredný motív projektu. Počas celého projektu sa zmenilo známkovanie na výplatu. Žiaci si vytvorili vlastnú triednu menu, ktorú sami navrhli a nakreslili na dopredu pripravené bankovky. Učiteľ dostal k dispozícii metodickú príručku, v ktorej boli desiatky aktivít zameraných na finančnú gramotnosť spolu s interaktívnymi cvičeniami z portálu **Kozmix.sk**. Za ich realizáciu dostávali žiaci peniaze. Pracovali v skupinách, teda nezarábali ako jednotlivci pre seba, ale pre svoj tím.

Druhou zložkou hry „Naše mesto“ bola veľká hracia plocha, ktorá sa vtesnala na dve spojené lavice. Každý tím tu mal vyčlenenú časť, na ktorej tvorili svoju

mestskú štvrť. Chceli vysoké domy? Zoo uprostred jazera a rodinných domov? Alebo tiché predmestie s parkami a športoviskami? O tom rozhodoval tím žiakov, ktorí si za zarobené peniaze kupovali od učiteľa makety budov a tie potom lepili na hraciu plochu.

Tímy boli štyri a každý stavil svoju časť mesta. Iné to bolo s centrom – to bolo spoločné dielo celej triedy a malo obsahovať veľkú reprezentatívnu stavbu. Hrad, štadión, múzeum alebo zábavný park? O tom rozhodla trieda ako celok. Výsledkom bolo viac ako 300 miest, ktoré nás šokovali pestrosťou a kreativitou žiakov.

Hra fungovala presne podľa našich očakávaní. Žiaci sa snažili zarobiť čo najviac peňazí, pretože chceli mať čo najlepšiu mestskú štvrť – lepšiu, krajšiu, vyššiu ako spolužiaci. A to, samozrejme, znamenalo, že chceli čo najviac vzdelávania v danej téme. V druhej fáze bol tento súťaživý moment nahradený kooperáciou, keďže celá trieda tvorila centrum mesta spoločne. Žiaci sa učili témy z oblasti finančnej gramotnosti, rátať a mňať peniaze, tvorili rozpočty, plánovali mesto a jeho centrum, učili sa rozhodovať v skupine aj ako jednotlivci. To, čo sa žiaci počas hry naučili, siahalo ďaleko za hranice témy finančná gramotnosť. Pri jednom z osobných rozhovorov nám jeden žiak odpovedal na otázku, prečo sa mu páčila hra „Naše mesto“: „Pretože sme sa mohli my sami rozhodnúť, ako bude naše mesto vyzeráť.“ Hra vytvorila priestor na seba-realizáciu žiakov v určitých mantineloch vytvorených pravidlami hry a predstavami ostatných členov tímu a triedy.

Tento model sa nám natoľko osvedčil, že sme gamifikáciu zapojili aj do ďalšieho projektu – „Misii Modrá planéta s Kozmixom“, ktorý je zameraný na environmentálnu výchovu na prvom stupni základnej školy. Hra má podobný priebeh, len namiesto mesta budujú žiaci základňu na „Modrej planéte“, ktorej kolonizátormi sa v projekte stávajú. Hra je rozdelená na dve fázy: v prvej sa tvorí základňa a v tej druhej riešia jednotlivé tímy takzvané enviromisie zamerané na

dopravu, energie, recykláciu a životný štýl. Každá misia prináša určité problémy, ktoré majú žiaci vyriešiť. Celý mechanizmus, samozrejme, obsahuje komplexné materiály pre učiteľa – kredity za vzdelávacie aktivity, sadu pravidiel pre učiteľa i žiaka, hraciu plochu, makety budov základne, komplexné zadanie pre enviromisie v podobe veľkých nástenných plagátov.

Pozitívna spätná väzba hovorí jednoznačne v prospech zavádzania herných prvkov do vzdelávania. V Malej finančnej akadémii ohodnotilo hru „Naše mesto“ 87 % pedagógov ako výrazný príspevok k motivácii žiakov. K úspešnému implementovaniu gamifikačných metód je, samozrejme, potrebná príprava zo strany učiteľa. Ak má hra spĺňať vzdelávacie ciele, musia byť jej mechanizmy od začiatku tvorené s týmto zámerom. Inak sa stane, že hra ciele neplní alebo je to „len“ zábavná, a nie vzdelávacia aktivita.

Viac informácií o hre „Naše mesto“ a o „Misii Modrá planéta“ je možné získať na stránke **akademia.kozmix.sk** a **misia.kozmix.sk**. ■

Zdroj: Ján Machaj,
riaditeľ neziskovej organizácie EDULAB

V4 – HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ

VISEGRAD NA DUNAJI ALEBO VYŠEHRAD NA VLTAVE?

Český premiér Bohuslav Sobotka na jednom zo svojich vystúpení povedal: „Vyšehrad je len jeden.“ Ak to zoberieme z etymologického a nociónálneho hľadiska, mal v podstate pravdu. Prečo? Zakladatelia uhorského štátu, panovníci z dynastie Arpádovcov, si za svoje sídlo zvolili Stoličný Belehrad, dnešný Székesfehérvár v Maďarsku. Po vymretí tejto dynastie po meči Ondrejom III. si na uhorský trón nárokoval potomok panovníka Belu IV. Karol Robert z Anjou, ktorý si zvolil za svoje sídlo Visegrad na Dunaji.

Karol Róbert z Anjou pokračoval v zahraničnej politike svojich predchodcov, ktorá bola zameraná na unifikáciu a bezpečnosť stredoeurópskeho priestoru. V tomto mu úspešne kontroval český panovník z dynastie Luxemburgovcov, ktorý mal tiež záujem upevniť jednotu strednej Európy ako bezpečnostný val voči politike Francúzska a Nemecka. Obidvaja panovníci vedeli, o čom hovoria. Ján Luxemburský bol synom nemeckého cisára Henricha VII. Luxemburga a v príbuzenskom vzťahu s francúzskymi kráľmi a Karol Robert z Anjou bol prapravníkom francúzskeho kráľa Ľudovíta IX. Svätého a dedičom neapolského trónu. O nadvládu nad strednou Európou prejavili záujem aj dynastie západnej Európy, ale do mocensko-politického zápasu v tomto priestore zasiahla pápežská kúria a presadila svojich kandidátov, princov z dynastií, ktoré nemali šancu nastúpiť na tróny v západnej Európe. Otázkou bezpečnosti sa uhorský a český kráľ spolu s poľským kráľom Kazimírom III. začali zaoberať najprv na rokovaníach v Trenčíne a neskôr vo Visegrade v roku 1335, kde si vymedzili sféry svojich záujmov a v rámci jednoty strednej Európy urobili voči sebe aj značné ústupky.

Nová hrozba a vznik ríše Habsburgovcov

K politickej jednote sa im však nepodarilo dospieť. Ich zahraničnú politiku dotiahla do konca nová poľsko-litovská dynastia, ktorej panovník Vladislav II. Jagelovský

sa stal poľským, českým a uhorským kráľom. Sobášom s Annou z Foix si uzmiel Francúzov a podpísaním dedičnej zmluvy v roku 1515 získal na svoju stranu aj nemeckého cisára Maximiliána I. Habsburga. Priaznivý obraz jednotnej zahraničnej politiky v strednej Európe začala ničiť nová hrozba v podobe Osmanskej ríše, ktorá začala vojenské ťaženia na Balkán a do strednej Európy. Jagelovská dynastia sa tejto hrozbe nedokázala postaviť, a tak po bitke pri Moháči v roku 1526, v ktorej padol uhorský kráľ Ľudovít II., vznikol nový štátny útvar Stredoeurópska mnohonárodnostná rakúska monarchia, v ktorej vládla dynastia Habsburgovcov skoro 600 rokov.

Vznik moderného zoskupenia štátov V4 je pokračovateľom Visegrádu z roku 1335 a jeho prvoradou úlohou je bezpečnosť v strednej Európe. Aj keď sú štáty V4 členmi EÚ, majú svoje špecifiká, ktoré treba rešpektovať, a netreba si myslieť, že sa tým ohrozuje jednota V4. Poľsko stavia na svojej silnej protiruskej politike, ktorá konvenuje jeho partnerom vo Weimerskom trojuholníku, a jeho aktivity v NATO oceňuje aj americký prezident Donald Trump a Veľká Británia. Slovensko ako jediný štát V4, ktorý je aj členom eurozóny, sa snaží dostať do európskeho jadra. Česko si ide svojou špecifickou cestou ekonomického rastu a partnerstvom s Čínou, USA a Ruskom. No a Maďarsko stavia na obnovení politických a ekonomických vzťahov s Ruskom a a priori odmietaním povinných kvót stanovených EÚ. Zhodujú sa len na potravinárskej agende, ale tá s historickou a bezpečnostnou podstatou odkazu Visegrádu nemá nič spoločné. Politické zoskupenie štátov strednej Európy V4 malo v histórii a má aj v súčasnosti svoje opodstatnenie a silu na poli medzinárodných vzťahov. Je dôležité, aby si to vrcholoví politici uvedomili a pracovali na posilnení jej jednoty. ■

Zdroj: PhDr. Mária Holubová, PhD.

INFOKOMPAS

O projekte

Dnešnému svetu či stavu spoločnosti je často pripisovaný prívlastok POSTFAKTUÁLNY, čím sa odkazuje na údajnú klesajúcu dôveru ľudí v informácie, ktoré prinášajú tradičné médiá. Nevieme dokázať, či sa dôvera ľudí vo fakty skutočne znížila, sme si však istí tým, že sa zlepšili prostriedky, ktorými sa môžu dezinformácie, falošné správy či hoaxy dostať medzi veľké množstvo ľudí. Táto skutočnosť môže ovplyvniť nielen jednotlivcov, ale i celú spoločnosť, a to najmä negatívnym spôsobom, prispievať môže napríklad k zvyšovaniu podpory nedemokratických strán, ktoré sú častými šíriteľmi zavádzajúcich informácií. A práve v tejto oblasti bude prínosom náš projekt InfoKompas. V skratke sa dá povedať, že chceme mladú generáciu imunizovať proti dezinformáciám a naučiť ju, ako efektívne pracovať s informáciami a ich pravdivosťou.

Cieľ

Hlavným cieľom projektu InfoKompas je rozvoj informačnej gramotnosti medzi mladými ľuďmi, konkrétne medzi žiakmi stredných škôl. Informačná gramotnosť spočíva v efektívnej práci s informáciami prostredníctvom schopnosti nájsť vhodné zdroje informácií, ako aj schopnosti poskytnuté informácie vyhodnotiť. Informačná gramotnosť je dôležitá najmä v súvislosti s tým, že pre mladú generáciu sú podľa výskumov najvýznamnejším zdrojom informácií sociálne médiá. V tomto ohľade je kľúčovým kritické myslenie, ktoré je v podstate synonymom nezávislého, respektíve nezaťaženého uvažovania. V prípade nesprávnej metodiky môže rozvoj kritického myslenia viesť k prílišnému spochybňovaniu akéhokoľvek zdroja informácií, preto je jedna z kľúčových častí projektu InfoKompas zameraná na pedagógov.

Workshopy a semináre

Cieľom workshopov určených učiteľom dejepisu a náuky o spoločnosti je spoločne pod vedením skúseného lektora vytvoriť metodický návod a materiály, vďaka ktorým budú môcť problematiku dezinformácií (často spojených s EÚ či NATO, vojnovými konfliktmi či inými záležitosťami aj každodenného života) implementovať do vyučovania vyššie uvedených predmetov.

Semináre pre žiakov stredných škôl sa sústreďujú na priblíženie témy dezinformácie a misinformácie prostredníctvom nadobudnutia zručností dôležitých pri práci s informáciami, ako napríklad už vyššie spomenuté kritické myslenie a analýza zdrojov informácií, ako aj získanie nových znalostí z aktuálneho spoločensko-politického diania, primárne na medzinárodnej úrovni medzi žiakmi stredných škôl.

Učitelia

Učiteľské remeslo v spoločnosti oddávna plní nezastupiteľnú rolu. Zasvätení potvrdia, že povolanie pedagóg nie je bežným zamestnaním. Vyžaduje každodennú odvahu, zápal, bystrú myseľ a veľa energie. Nielen preto veríme, že učitelia si zasluhujú každú pomocnú ruku, ktorú im môžeme ponúknuť. Projekt InfoKompas chce byť takouto rukou a pomôcť všetkým učiteľom, ktorým tradičné osnovy nestačia.

Naším cieľom je vám, milí učitelia, dať možnosť kreatívne nahryznúť problematiku informačnej gramotnosti a kritického myslenia. Patričná výbava a schopnosti z týchto oblastí nepochybne patria do výbavy mladých ľudí, s ktorými práve vy, učitelia, denno-denne pracujete a pripravujete ich do ďalšieho života. ➤

Aby sme naplnili naše predsavzatie, dovoľte nám využiť vaše skúsenosti „priamo z terénu“. Pozývame vás na zážitkové interaktívne workshopy pod vedením Dávida Králika, ktorý prijal v projekte Info-Kompas rolu odborného garanta, lektora a mentora zúčastnených učiteľov. V priebehu nich sa stanete objaviteľmi, experimentátormi a autormi sady aktivít určených na overovanie podozrivých správ, pocitív prácu so zdrojmi informácií a celkový rozvoj kritického myslenia. Spoločne vytvoríme jednoduché, ale účelné postupy, ktoré si budete môcť vyskúšať a osvojiť so svojimi žiakmi.

WORKSHOPY PRE UČITEĽOV SA USKUTOČNIA:

14. – 15. 10 Bratislava

25. – 26. 11 Liptovský Mikuláš

DOTAZNÍK O KONTINUÁLNOM VZDELÁVANÍ JE PRE MŇA PSEUDODOTAZNÍK

Pri výučbe odborných predmetov musíte sledovať dianie vo výrobe a v spoločnosti. Problémov vždy rezonuje niekoľko, ale jeden z tých, ktorý v súčasnosti zaujíma mnohých obyvateľov, je problém importu konzumných vajec, do ktorých sa dostala účinná látka fipronil.

O nej sa už určite hovorilo v školách zameraných na výrobu živočíšnych produktov a výživu obyvateľstva, a to poľnohospodárskych, veterinárnych, potravinárskych, ako aj na hotelových akadémiách, príp. v zdravotníckych školách. Iste mi dáte

Doprava, ubytovanie a strava sú hradené. Účastnícky poplatok je 10 eur.

Registrácia a bližšie informácie sú dostupné na infokompas@stratpol.sk.

Realizátor projektu

Stratpol

Partneri

Demagog.sk, Zvolši.Info, Učiteľské noviny

Projekt je finančne podporovaný Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. ■

za pravdu, že niekto sa s touto látkou v informačnej forme stretol po prvý raz až teraz a snáď do tejto skupiny patria i mnohí odborní učitelia, ktorí problematiku hygieny chovu zvierat či hygieny potravín vyučujú.

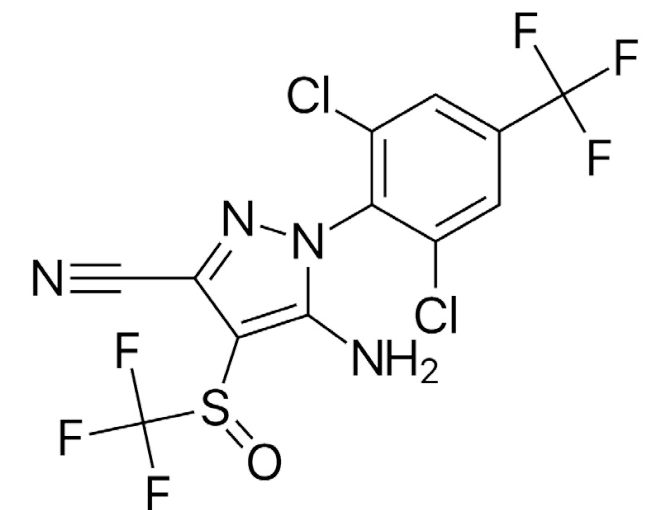
Ak sa problematikou dezinsekcie a v nej používanými účinnými látkami zaoberáte hlbšie a na profesionálnej úrovni, zistili by ste, že **uvedená účinná látka** pred jej zakázaním **sa používala i u nás** v rôznych preparátoch priamo v prevádzkach potravinárskeho priemyslu a ku-

chyniach proti švábom rusom a mravcom. Takisto bola súčasťou insekticídnych prípravkov, hlavne proti blchám u domácich mäsožravcov. I keď sa neodparuje a najvyšší a najnebezpečnejší účinok má ako perorálny prostriedok, predsa ho nemožno opomenúť ani pri kontakte s kožou. K tomu určite dochádzalo pri jeho odstraňovaní z ošetrovaných povrchov bez použitia ochranných rukavíc alebo pri hladkaní domácich miláčikov. Samozrejme, že keď si niekto nevšimol alebo ignoroval jeho zákaz používania v súčasnosti a videl iba cieľ účinnosti, výsledok poznáme i v celoeurópskom meradle.

V školstve sa môže vyskytnúť i iná alternatíva: zakázaný prípravok alebo skupina prípravkov je uvedená v učebnici (v tomto prípade nemusí ísť iba o fipronil) a učiteľ o nich ešte stále vyučuje. Naposledy som sa stretol s tým, že jedna učebnica uvádza použitie takisto zakázaných organofosfátov v potravinárskych prevádzkach. To by bolo vážne porušenie predpisov o bezpečnosti a hygie-ne, ale učiteľ sa to nemusí včas dozvedieť.

Z uvedeného vyplýva, že učiteľ odborného predmetu (v tomto prípade asanácia, hygiena potravín, hygiena potravinárskych prevádzok a pod.) sa **musí samovzdelávať**, čím sa dotazník, ktorý som nedávno vyplňal pri návšteve školskej inšpekcie, vôbec nezaoberá. Keďže sú v ňom otázky orientujúce sa na posledné dvojročné obdobie, ako i jednotlivé druhy kontinuálneho vzdelávania a samovzdelávaním sa konkrétne nezaoberá, ako odborník ho považujem za neúplný a tým i pseudodotazník, pretože sa v ňom pozabúda na to, že **kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu môže najviac ovplyvniť odborné samovzdelávanie** orientujúce sa na výučbu odborných predmetov, a nie v súčasnosti v dominantnom množstve sa vyskytujúce parciálne ponuky orientujúce sa na využívanie IKT, nové pohybové aktivity žiakov alebo iba na pedago-

gickú oblasť, ktorá bez odbornosti neplní výchovno-vzdelávacie ciele. Takisto môžem smelo vyhlásiť, že ako autorovi odborných učebníc mi kontinuálne vzdelávanie zamerané na pedagogickú činnosť prinieslo minimum poznatkov, ale samovzdelávanie v odbore, resp. priamy styk s praxou bol veľkým prínosom pre autorskú činnosť a dokonca i medzinárodnú spoluprácu v oblasti odborného vzdelávania.

K odbornej problematike predmetu asanácia sa môžem vyjadriť i z iného pohľadu. Pri pohovore s dvoma inšpektorkami, ktoré nepôsobili vo výrobnej praxi alebo pôsobili iba v inej, hlavne pedagogickej oblasti, som dostával v súvislosti s tvorbou učebných osnov také otázky, že keby som ich mal zhodnotiť, tieto osoby u mňa ako u celoštátneho školiteľa z problematiky asanácie samovzdelávanie určite nepraktizujú. A tu je potrebné riadne sa zamyslieť i nad tým, čo je pri výkone školskej inšpekcie dôležitejšie. Odbornosť, aktivity v samovzdelávaní alebo pridržanie sa iba byrokracie, a nie praxe v odbornom vzdelávaní? ■

Zdroj: Ján Piešťanský

UČITELIA MÔŽU DOUČOVANÍM ZAROBÍŤ A ZÁROVEŇ ZVÝŠIŤ SVOJU PROFESIONALITU

Doučovanie vie pedagógom nielen vylepšiť obsah peňaženky, ale tiež priniesť zaujímavé poznatky do výučby. Ukazuje sa, že učitelia, ktorí sa rozhodnú zlepšiť svoje zárobky, si týmto spôsobom dokážu celkom slušne privyrobiť. Zároveň dokážu lepšie zistiť, ktoré učivo spôsobuje súčasným žiakom najväčší problém, a prispôbiť tomu aj vyučovanie v škole.

866 eur. Presne takáto je v súčasnosti priemerná suma v hrubom, ktorú si nájdu na výplatnej páske učitelia základných škôl. Vyplyva to z údajov mzdového portálu Platy.sk. Napriek celospoločenskej dôležitosti povolania je toto číslo približne o 27 percent nižšie ako priemerný zárobok vysokoškolsky vzdelaného človeka. Z tohto dôvodu preto nie je žiadnym prekvapením, že učitelia sa pomerne často rozhodujú zarábať si aj mimo školy. Najlepším spôsobom je privyrobiť si tým, čo vedia najlepšie – učením. Ukazuje sa totiž, že pedagógovia si vedia svoje príjmy vďaka doučovaniu vylepšiť celkom slušne.

PRIEMERNÉ HRUBÉ MZDY

Pedagóg na základnej škole	866 €
Pedagóg na strednej škole	892 €
Pedagóg na vysokej škole	1 062 €

Zdroj: Platy.sk

PRIVYROBENIE SI V TOM, ČO VEDIA NAJLEPŠIE

Keď položíte pedagógovi otázku, prečo sa rozhodol pre túto prácu, v mnohých prípadoch odpovie, že ju považuje za svoje poslanie. Učitelia robia službu spo-

ločnosti tým, že poskytujú vzdelanie generáciám, na ktoré budeme odkázaní v budúcnosti. Dôležitosť tohto povolania sa však často nerovná úrovni zárobkov na týchto pozíciách. Učitelia si preto privyrábajú aj inak. V praxi sa navyše ukazuje, že učitelia si dokážu privyrobiť práve tým, čo považujú za svoje poslanie. Záujem o doučovanie totiž rokmi neklesá. Naopak, na portáli Domelia.sk, ktorý spája dopyt a ponuku doučovateľských služieb, sa za posledný rok zvýšil počet ľudí, ktorí hľadali doučovateľa, až o 62 percent.

MÔŽE ÍŠŤ O VÝRAZNÉ FINANČNÉ ZLEPŠENIE

Doučovanie sa podľa portálu Domelia.sk najčastejšie poskytuje z angličtiny či nemčiny, zo slovenčiny, z matematiky, ale aj biológie, dejepisu, chémie, fyziky či ďalších predmetov. Učitelia, ktorí majú záujem o takéto privyrobienie, sa môžu sami rozhodnúť, akých žiakov a v akej vekovej kategórii chcú doučovať. Na ich zvážení je tiež suma na hodinu. Väčšina doučovateľov na Domelia.sk si pýta za hodinu 7 eur a viac. **Na príklad doučovateľ angličtiny si zarobí v priemere 8,62 eura v hrubom na hodinu.** Takéto privyrobienie je vzhľadom na priemerné zárobky slovenských pedagógov viac než slušné. **Ak si predstavíme, že doučovateľ angličtiny by takto zarábal aj v práci na trvalý či skrátený pomer, pri 21 odpracovaných dňoch v mesiaci po 6 hodín by dokázal zarobiť 1086 eur v hrubom,** čo je až o 21 percent viac, ako je priemerný zárobok učiteľa základnej školy. ➤

PRIEMERNÉ HRUBÉ HODINOVÉ ZÁROBKY ZA DOUČOVANIE

Matematika	8,17 €
Angličtina	8,62 €
Hra na hudobný nástroj	8,32 €

Zdroj: Domelia.sk

VYUŽITIE INTERNETU NA ZÍSKANIE ZÁUJMU

Doba ide dopredu, čo platí aj pre doučovanie. V minulosti nemuselo byť doučovanie pre každého. Zohnať záujemcu bolo totiž pre niektorých doučovateľov náročné, pretože učitelia často dokázali doučovať len deti, ktoré poznali. To znamená, že vo väčšine prípadov išlo o doučovanie žiakov, s ktorými sa už stretli aj v škole. V súčasnej online dobe je však zháňanie záujemcov omnoho jednoduchšie. Stačí, ak si doučovateľ spraví profil na stránke Domelia.sk. Dopyt po jeho službách sa môže rapídne zvýšiť. Na stránke si ho môžu prezerať viaceré rodiny. Výhodou je, že učiteľ môže priamo napísať, aké skúsenosti má s pred-

metom a aká je jeho prax. Pomôcť mu môže aj hodnotenie od ľudí, ktorých už doučuje alebo v minulosti doučoval.

DOUČOVANIE DOKÁŽE SPESTRIŤ AJ VYUČOVANIE V ŠKOLSKÝCH LAVICIACH

V prvom polroku 2017 ponúkalo doučovanie na Domelia.sk 491 ľudí. Ponuka týchto služieb mimo školy však pre učiteľov nemusí predstavovať iba zárobok. Pri doučovaní totiž môžu zistiť, čo robí žiakom najväčšie problémy a pomocou ktorých spôsobov danému učivu najlepšie porozumejú. Učitelia si tak aj vďaka doučovaniu môžu prispôbiť vyučovanie ešte viac potrebám svojich žiakov a svoju prácu robiť ešte profesionálnejšie, ako to robili doteraz. ■

Zdroj: Nikola Richterová, PR v spoločnosti Profesia

JAZYKOVÉ OKIENKO

SKLOŇOVANIE PODSTATNÉHO MENA *PANI*

Podstatné meno *pani* má nepravidelné skloňovanie, preto ho nemožno zaradiť do nijakého vzoru. V jednotlivých pádoch má nasledujúce tvary: *N. pani, G. panej, D. panej, A. paniu, L. panej, I. paňou; v množnom čísle: N. panie, G. paní, D. paniam, A. panie, L. paniach, I. paniami.*

Podstatné meno *pani* sa skloňuje len v prípade, ak stojí samostatne, napr.: *Túto paniu som už určite niekde videl.* Pred menom, titulom alebo funkciou má slovo *pani* nesklonnú podobu: *videl som pani Mrkvičkovú, navštívil som pani doktorku, máme novú pani riaditeľku.* ■

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Hlavným cieľom tejto vzdelávacej oblasti je viesť dieťa k základnej orientácii v **blízkom spoločenskom prostredí** – v jeho časových, priestorových, sociálnych a medziľudských vzťahoch. Táto vzdelávacia oblasť sa orientuje na poznávanie spoločenského prostredia a na prosociálnu výchovu.

Pri poznávaní spoločenského prostredia stavia učiteľka na **prírodzenej detskej zvedavosti**. Dôraz je na zoznamovaní sa s blízkym a vzdialenejším prostredím na základe významných geografických a historických prvkov, najmä prostredníctvom pozorovania a následného vymieňania si zážitkov a skúseností detí.

Táto vzdelávacia oblasť sa člení do **nasledujúcich podoblastí**:

1. Orientácia v čase,
2. Orientácia v okolí,
3. Dopravná výchova,
4. Geografia okolia,
5. História okolia,
6. Národné povedomie,
7. Ľudia v blízkom a širšom okolí,
8. Základy etikety,
9. Ľudské vlastnosti a emócie,
10. Prosociálne správanie.

Viera Pechová: Prostredníctvom interaktívneho programu z ABC Materská škola: 7 Kruhov poznania predškolača vás prevedieme cez podoblasti na príkladoch interaktívnych a zvukových obrazov a hier na tabuľu i počítač. Interaktívne a zvukové obrázkové hry na tabuľu sú novinkou na ABC Materská škola.

- Interaktívny obraz je pohyblivý obrázok, ktorý je možné prehrať, zastaviť, posúvať dopredu alebo dozadu po jednotlivých obrazoch v čase a priestore. Slúži najmä na uvedenie si časovej postupnosti a priestorovej orientácie.
- Zvukové obrázkové hry slúžia najmä na rozvíjanie sluchového i zrakového vnímania, poznávania rôznych objektov, rozoznávania rôznych zvukov. Hry sú doplnené digitálnym zvukom a úlohami pre deti s výslovnosťou aj v anglickom jazyku.

SPOMENIEME NIEKTORÉ PODOBLASTI:

V podoblasti Dopravná výchova sa pozornosť venuje poznávaniu pravidiel cestnej premávky a dopravných pravidiel vo vzťahu k dieťaťu, a to v role spolujazdca, cyklistu či kolobežkára, ako aj k ich praktickému overeniu. Zameriava sa na potrebu používania reflexných a ochranných prvkov a pod. Hlavnými metódami poznávania spoločenského prostredia sú didaktická hra, pozorovanie, zážitkové učenie a riadený rozhovor opierajúci sa o skúsenosti detí.

Treba mať na zreteli, že percepčný vývoj predškolačkov zďaleka nie je na konci. Zrakové vnímanie nemusí byť dostatočne ostré a presné. Vo veku tri roky dieťa pozná väčšinou 3 – 4 farby. Postupne sa spektrum rozširuje, avšak dieťa stále nedokáže adekvátne vnímať priestor, hĺbku, vzdialenosť. ➤

TIP: Prineste do triedy rôzne druhy reflexných predmetov, napr. sklíčka, vesty, nálepky – čokoľvek, čo nájdete. Rozdajte deťom malé baterky a sledujte, čo sa s predmetmi deje, keď sú na svetle, pod dekou či v tmavej miestnosti. Keď deti pochopia, ako reflexné predmety fungujú, pripravte ďalšiu aktivitu. Zoberte viacero hračkárskeho dopravného prostriedkov a ukážte ich deťom. Polovicu z nich ozdobte reflexnými prvkami a polovicu nechajte tak. Bez toho, aby vás deti videli, ich všetky poriadne poschovávajú. Zvolajte deti, zhasnite svetlo, zoberte baterky a hľadajte zatúlané hračky. Na konci deti nabádajte, aby hovorili, ktoré hračky sa im hľadali v tme ľahšie – reflexné či nereflexné? Diskutujte o tom, aké je dôležité byť viditeľný.

Sluchové vnímanie je presnejšie ako zrakové, ale netreba podceňovať jeho precvičovanie. Napríklad oboznamovať deti s jednotlivými zvukmi dopravných prostriedkov či demonštrovať stupňovanie zvuku prichádzajúceho vozidla. Dieťa postupne začína chápať, že aj vďaka sluchu dokáže odhadnúť, kde sa predmet nachádza.

Časové vnímanie je trochu zložitejšie. Dieťa síce môže správne odhadnúť trajektóriu predmetu, avšak ešte nie je mentálne zrelé na to, aby pochopilo

Prosociálna výchova smeruje k vytvoreniu adekvátneho sebaobrazu a získaniu adekvátnej sebaúcty dieťaťa, preto ju možno integrovať do rôznych pedagogických situácií počas dňa. Hlavnými metódami prosociálnej výchovy sú napodobňovanie modelov pozitívneho etického správania, rolová hra a zážitkové učenie.

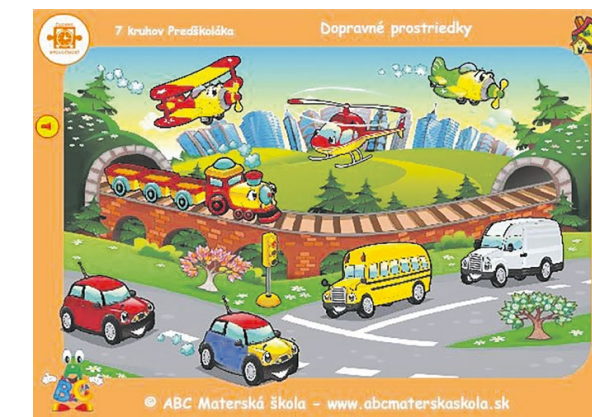
a posúdilo rýchlosť vozidla, nedokáže odhadnúť vzťah medzi vzdialenosťou vozidla a rýchlosťou jeho priblíženia v dôsledku nedostatku skúseností.

Príklady hier z ABC Materská škola

TIP: Dajte dieťaťu šatku na oči a postavte ho do stredu miestnosti. Vezmite si zvukovú hračku a púšťajte ju v rôznych častiach miestnosti (či záhrady). Nabádajte dieťa, aby ukazovalo smer zdroja zvuku a určovalo, či je predmet blízko, ďaleko, prípadne ako sa pohyboval.

Poznávanie dopravných prostriedkov:

Zvuková obrázková hra Dopravné prostriedky – Po menuj dopravné prostriedky a miesto ich pohybu. (Klikni na každý obrázok a vypočuj si jeho názov.)

Dôležité je, aby sme v materskej škole vytvorili sociálno-emocionálnu klímu, ktorá je podobná dobrej rodinnej klíme. Nezastupiteľnú rolu zohráva výchovné spoločenstvo, tvorené skupinou detí v interakcii s učiteľom. Takéto výchovné spoločenstvo pri vytváraní správnej sociálno-emocionálnej klímy ovplyvňuje osobnostné vlastnosti dieťaťa. ➤

Zásady **správneho výchovného štýlu**:

- Trieda = spoločenstvo, kde panuje dôvera a rešpekt.
- Každý je nejaký a navzájom sa tolerujeme.
- Definovať pravidlá tak, aby boli jasné a zrozumiteľné pre všetkých. Uistiť sa o tom a názorne si ukázať, prečo máme tieto pravidlá.
- Oceňovať prosociálne správanie a korigovať jeho opak. Pokojne, rozvážne usmerňovať.
- Zapojiť okolie dieťaťa. Komunikovať s rodičmi či opatrovníkmi.

Prosociálna výchova by mala tvoriť podstatnú časť predškolskej výchovy, pretože práve v tomto veku sa utvárajú vzory správania a základy hodnotového systému.

Sociálne kompetencie, ktoré by si dieťa malo osvojiť počas predškolského obdobia: (podľa ISCED 0)

- Dieťa si uvedomuje svoju identitu.
- Uvedomuje si jedinečnosť svojej osobnosti a osobnosti iných.
- Nadväzuje kontakty s inými deťmi a udržiava vzťahy.
- Nenásilne rieši konflikty s inými deťmi.
- Správa sa sebaisto v rôznych situáciách.
- Správa sa podľa spoločenských pravidiel.
- Obhajuje seba a iných, chorých, osoby so zdravotným znevýhodnením, slabých a bezbranných.
- Preberá spoluzodpovednosť za seba i za Skupinu.
- Dodržiava vzájomne dohodnuté pravidlá.
- Vie spontánne a samostatne hodnotiť situácie, realizované aktivity.
- Vzájomne spolupracuje a pomáha. ■

Zdroj: UCN

Viera Pechová – ABC Materská škola

ŠKOLSKÁ TRIEDA AKO MALÁ SOCIÁLNA SKUPINA

PhDr. Jana Tholtová

psychologička, terapeutka z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave

- psychologička s I. atestáciou
- zástupkyňa riaditeľa VÚDPaP
- terapeutka s európskym certifikátom
- neurofeedback terapia
- filiálna terapia
- arteterapia, muzikoterapia
- relaxácie, autogénny tréning

Motto: „Nikdy sa nevzdávaj.“

Deti sa musia po nástupe do školy prispôsobiť nielen náročným požiadavkám na režim dňa, nové povinnosti, ale aj na novú spoločenskú situáciu a celkové pôsobenie sociálnej atmosféry v triede. Viac nám o tejto téme povie PhDr. Jana Tholtová.

Každá skupina má svoju skupinovú dynamiku, sociálne interakcie. Má ju aj trieda, kde sú vnútorné procesy riadenia či rozmanité postavenie žiakov. Pre učiteľa, ktorý pracuje so skupinou, je nevyhnutná znalosť podstatných prvkov, ktoré ovplyvňujú dianie v skupine. Hlavným mechanizmom, ktorý odlišuje individuálnu a skupinovú prácu, je jav, ktorý sa označuje termínom skupinová dynamika.

Skupinová dynamika – prebieha v každej skupine a zahŕňa všetko, čo sa v skupine medzi jej členmi deje. Začína prebiehať od okamihu, keď sa skupina začne tvoriť.

Skupinovú dynamiku utvára rad skupinových prvkov:

- ciele a normy skupiny,
- vodcovstvo v skupine a štruktúra skupiny,
- identita skupiny,
- interakčné a komunikačné procesy v skupine,
- súdržnosť a napätie v skupine,
- prenášanie minulých skúseností a vzťahov do aktuálnych interakcií v skupine,
- skupinová atmosféra a jej prežívanie členmi skupiny,
- pozície a roly jednotlivých členov v skupine,
- tvorba podskupín,
- vývoj skupiny v čase alebo fázy skupinového vývoja,

Jednotlivé prvky skupinovej dynamiky sú navzájom úzko prepojené a spolupôsobia v neustálej interakcii. Aplikujúc tieto princípy na školské prostredie považujeme za potrebné podčiarknuť, že skupinová dynamika v školskej triede začína fungovať prakticky od prvej chvíle, keď žiaci, ktorí boli do nej zaradení,

zasadnú prvýkrát do lavíc. Za predpokladu, že učiteľ nielen teoreticky pozná jej základné prvky a zákonitosti, ale popri svojom základnom poslaní – učiť a naučiť – ich aj dokáže prakticky rozpoznať a primerane identifikovať. Otvárajú sa mu nové obzory jeho pedagogicko-psychologického pôsobenia ohľadom objektívneho vnímania dieťaťa, aké sú jeho potreby, prežívanie, interakcie v školskom prostredí. **Učiteľ je kľúčovou osobou**, ktorá ja schopná pomôcť deťom nadpriemerným, priemerným aj deťom s ťažkosťami správania alebo učenia. **Dieťa potrebuje cítiť, že má vo svojom okolí osoby, ktorým môže dôverovať, s ktorými sa môže rozprávať, ktoré mu pomáhajú pri tvorbe osobnej životnej mapy, ktorá je čitateľná, zrozumiteľná a podporuje jeho vývin a kreativitu.**

Skupinová hierarchia v triede nesúvisí s prospechom dieťaťa. Niektoré deti začnú vystupovať ako vodcovia, a to z dôvodu ich typológie osobnosti, prípadne majú organizačné schopnosti alebo sklon k manipulácii, agresivite. Keď sa dieťaťu nepodari v triede získať primeranú pozíciu štandardným spôsobom, snaží sa presadiť ináč – šaškováním, vydieraním, šikanovaním, vnucovaním, podplácaním a pod. Tieto stratégie nie sú účinné a dieťa zostáva samo, v izolácii, čo má dosah na jeho emocionálne prežívanie a výkon v škole.

Štruktúrovanie skupiny je výsledkom rôznych foriem bojov o moc a postavenie, výsledkom schopnosti presadiť sa. Rola výrazne ovplyvňuje prežívanie žiaka, pričom najväčšmi zraňujúce je odmietanie (rola čiernej ovce). Potrebuje preto podporu, prípadne ochranu zo strany učiteľa.

Rozhodujúci vplyv na skupinu, na vývoj skupinových procesov majú vnútorné vzťahy medzi členmi skupiny, ich **interakcia a komunikácia**. Tieto vzťahy tvoria všetci žiaci, učiteľia navzájom a do skupiny prinášajú vlastné osobitné charakteristiky, potreby, motívy, vlastné skupinové skúsenosti, schopnosti a obmedze-

nia, vlastný štýl medziľudskej komunikácie.

Rovnováhu medzi napätím a súdržnosťou vytvára **skupinová atmosféra**. Priaznivá atmosféra umožňuje členom s pocitom istoty a bezpečnosti hovoriť o vlastných pocitoch, názoroch, problémoch, prijímať kritiku, byť rešpektovaným a rešpektovať iných. Nikto nie je v izolácii a uspokojované sú očakávania a potreby všetkých členov (silných aj menej pribojných).

AKO SA DIEŤA ČO NAJLEPŠIE ZAČLENÍ DO KOLEKTÍVU?

Táto problematika je v súčasnosti veľmi aktuálna najmä v spojitosti s inkluzívnym vzdelávaním. Každé dieťa je iné, jedinečné, každé má individuálne potreby, možnosti rozvoja, vzdelávacie schopnosti, ale najmä rozličnú úroveň komunikačných schopností. Práve komunikačné schopnosti dieťaťa veľakrát rozhodujú o jeho úspešnej socializácii v školskom prostredí – o úspešnom začlenení sa do kolektívu rovesníkov. Preto je nevyhnutné v **predškolskom veku venovať mimoriadnu pozornosť jazykovým schopnostiam dieťaťa, najmä riešeniu logopedických dysfunkcií**. Generačne osvedčený spôsob úspešnej socializácie v školskom prostredí je absolvovanie minimálne jedného ročníka predškolskej prípravy v materskej škole. Dôležitým faktorom úspešnej socializácie je prijatie autority učiteľa, školských pravidiel a rozvíjanie komunikácie s rovesníkmi. Aj túto oblasť si dieťa tzv. natrénuje už v materskej škole. Významným prínosom k úspešnému začleňovaniu dieťaťa do kolektívu je inkluzívny model vzdelávania, ktorý poskytuje každému dieťaťu priestor na napĺňanie jeho individuálnych vzdelávacích a osobnostných potrieb.

MÔŽE SA VYSKYTNÚŤ ŠIKANOVANIE UŽ V PRVOM ROČNÍKU ZÁKLADNEJ ŠKOLY? AK ÁNO, AKO SA PREJAVUJE?

Vzhľadom na to, že každé **dieťa má iné sebaregulačné mechanizmy**, inú odolnosť voči záťaži, môže sa objaviť dieťa so zvýšenou agresivitou a impulzivitou. Nie je vylúčené, že si nájde obeť a spustí sa proces šikanovania. Prax ukazuje, že šikanovanie je v školách vážnym problémom a posúva sa čoraz viac do nižších

ročníkov, preto je **veľmi dôležitá primárna prevencia**. Šikanovanie má rôzne prejavy od slovných a fyzických útokov, napadnutí až po psychické vydieranie, manipuláciu, ničenie vecí, urážanie druhých, nepriateľský postoj k jednotlivcom i k celej skupine. V prípade, že sa problém šikanovania objaví, učiteľ by ho mal riešiť spolu s odborníkmi, rodičmi, a to buď individuálnou alebo skupinovou formou, prostredníctvom odborných zamestnancov CPPPaP, ktorí pripravujú a zrealizujú **intervenčný skupinový program**, poskytnú odborné poradenstvo pre rodičov a deti. Špecifickú starostlivosť potrebujú obidve strany „konfliktu“, agresor aj obeť. Šikanovaniu sa dá predchádzať včasným preventívnym programom, ktorý podporuje pozitívnu klímu v triede, učí deti sebareflexii, sebahodnoteniu, sebahodnoteniu a sebauvedomovaniu. **Preventívny program harmonizuje vrstovnícke vzťahy, rozvíja emočnú inteligenciu detí**.

Pedagóg, ktorý by mal realizovať prevenciu šikanovania, by sa mal sústreďovať najmä na aktivity zamerané na akceptáciu potrieb dieťaťa, utváranie jeho postojov, hodnotového rebríčka, začleňovanie sa do sociálnych skupín, zvládnutie svojich emócií, utváranie pozitívnych vzťahov k druhým ľuďom. Aby mohol pedagóg realizovať prevenciu úspešne, musí získať veľa informácií z rôznych oblastí spoločenského života, naučiť sa ich aplikovať v každodennom kontakte so svojim okolím a ovládať také sociálne zručnosti, ktoré mu umožnia:

- rozpoznať prvé príznaky osobných či sociálnych problémov dieťaťa;
- komunikovať so skupinou detí tak, aby ich získal na spoluprácu;
- venovať osobitnú pozornosť žiakom z prostredia ohrozeného sociálnou patológiou, u ktorých možno oprávnené predpokladať zvýšené riziko agresivity;
- ponúknuť žiakovi dostatok podnetov na aktívne a zmysluplné využitie voľného času;
- správanie žiaka usmerňovať tak, aby vedel ovládať svoje emocionálne impulzy;

- informovať žiakov, ich rodičov o činnosti preventívnych, poradenských a iných odborných zariadení, o možnostiach prevencie násilia a agresivity;
- úzko spolupracovať so školským psychológom, s koordinátorom prevencie, výchovným poradcom a s príslušným centrom výchovnej a psychologickéj prevencie.

DO AKEJ MIERY BY MAL RODIČ ZASAHOVAŤ DO DIANIA V TRIEDE?

V súčasnosti je trend, aby sa rodina v čo najväčšej miere zapájala do aktivít školy. Aktívna účasť rodičov na školských podujatiach je veľakrát vítaná, pretože v školskom prostredí sa socializuje nielen dieťa, ale aj jeho rodičia. Je na prospech vecí, ak najbližšie sociálne

prostredie dieťaťa – rodina a škola – úzko spolupracujú a vzájomne sa podporujú. To však neznamená, že rodičia vstupujú do vzdelávacieho procesu – formálneho vzdelávania – to je v plnej kompetencii pedagogického tímu a odborníkov v škole. Rodina by mala participovať na neformálnom vzdelávaní v škole a na všetkých aktivitách, podporujúcich socializáciu a pozitívnu klímu v škole, ktorú navštevuje ich dieťa. V prípade, že v triede vznikajú problémy detí, je nevyhnutné, aby ich neriešili iba s deťmi, ale hlavne s učiteľmi, riaditeľom školy a ďalšími odborníkmi – psychológom, špeciálnym pedagógom a i. ■

Zdroj: VÚDPaP
PhDr. Jana Tholtová

TESTOVANIE 5 V ZRKADLE NÁZOROV UČITEĽOV

Učitelia sú ľudia, ktorí napriek všetkému, čo ich v práci demotivuje, od postavenia slovenského učiteľa v spoločnosti až po mediálne znevažovanie práce učiteľov na základe výsledkov žiakov v testovaniach, majú na zreteli jediný cieľ: urobiť všetko pre rozvoj a pozitívne nasmerovanie svojich žiakov.

Ako učiteľka primárneho vzdelávania a zároveň riaditeľka neplnoorganizovanej školy sa na testovanie žiakov pozerám z iného uhla ako ľudia, ktorí „od stola“ tvoria testy a ich základným cieľom je organizačne zabezpečiť priebeh testovania a dbať na splnenie požiadavky na validitu a reliabilitu testov.

NÚCEM odvádzam v administrácii testovania kvalitnú prácu, napokon, robia len to, čo je vlastne objednávkou štátu na meranie kvality vzdelávania a porovnanie sa s výsledkami žiakov v iných krajinách. Podmienky, v ktorých sa školstvo u nás nachádza, sa dajú za posledné desaťročie s okolitými krajinami iba porovnávať a definovať ako chaotické. Nemôžeme očakávať pozitívne výsledky v testovaniach, keď máme každú chvíľu nového ministra školstva, ktorý chce celý rezort meniť „na svoj obraz“, keď neexistuje systémový prístup v reforme školstva. Len úchytom, bez hlbšej analýzy, ministerstvo zachytáva problémy, ktoré odhalí testovanie, a snaží sa ich vtesnať do pedagogicko-organizačných pokynov pre školy, veď napokon: „Papier znesie...“ Z učiteľov sa stali administrátori a tvorcovia kurikula a to všetko len v mimovyučovacom čase, keď by sa mali venovať príprave na ďalší vyučovací deň.

V rámci výskumnej časti mojej dizertačnej práce venovanej Testovaniu 5 som v dotazníku oslovila slovenských učiteľov primárneho vzdelávania (ďalej 1. stupňa) a 5. ročníka nižšieho sekundárneho vzdelávania (2. stupňa). Cieľom bolo dať im možnosť vyjadriť sa k testovaniu piatakov. Do dotazníka sa zapojilo 780 učiteľov, ktorým chcem zároveň touto cestou poďakovať za prejavení záujem a vyjadrenie názorov. Na dotazník odpovedali takmer rovnakým podielom učitelia 1. stupňa (49,7 %) aj 2. stupňa (50,3 %), z čoho usudzujeme, že oba stupne vzdelávania základnej školy venujú pozornosť zavedeniu testovania piatakov. Súvisí to najmä s termínom testovania, pretože prebieha už na 2. stupni ZŠ. Percento odpovedí podľa krajov takmer kopíruje úspešnosť žiakov z jednotlivých krajov v T5. Na dotazník odpovedali prevažujúcim podielom

učitelia z vidieckych škôl (53,3 %) a zo sídiel do 3 000 obyvateľov (46,4 %). Najvyššie percento odpovedí bolo z Banskobystrického, Košického a Prešovského kraja. Žiaci z uvedených troch krajov skončili v úspešnosti testovania ako posledné tri kraje. Aj preto učitelia uvítali možnosť vyjadriť sa k testovaniu vo vyššej miere ako učitelia v Bratislavskom a Trnavskom kraji. Tieto dva kraje boli v testovaní najúspešnejšie. Vzhľadom na sociálne zloženie žiakov škôl na Slovensku sú učitelia z východných krajov právom rozhorčení nad vyjadreniami v médiách, v ktorých porovnávajú kvalitu učiteľov z východných lokalít Slovenska a učiteľov západných krajov a Bratislavy podľa výsledkov Testovania 5.

Jedna z otázok v dotazníku znela, aký majú učitelia názor na splnenie cieľov vytýčených v Testovaní 5.

TABUĽKA 1: SPLNENIE CIEĽOV T5 V NÁZOROCH UČITEĽOV

Odpovede na otázku	Početnosť	Percentá
áno, T5 spĺňa vytýčené ciele	23	2,9 %
áno, čiastočne, poskytuje spätnú väzbu o určitom výkone	389	49,5 %
skôr nie, poskytuje výsledky len o spôsobilosti písať test	276	35,1 %
nie, T5 vôbec nespĺňa vytýčené ciele	98	12,5 %
Spolu	786	100 %

Odpovede na ďalšie otázky sú nižšie spracované do tabuľky. Je vybraná len odpoveď s najvyšším percentom voľby od respondentov.

TABUĽKA 2: ODPOVEDE NA OTÁZKY, KTORÉ DOSIAHLI NAJVIŠŠIE PERCENTO Z VÝBERU MOŽNOSTÍ

Obsah otázky	Najčastejšia odpoveď učiteľov	v %
vplyv zavedenia T5 na výučbu v primárnom vzdelávaní	čiastočne áno, hlavne v mesiacoch pred termínom testovania	46,1 %
sledovanie stránky www.nucem	niekedy, pred testovaním a tesne po ňom	50,9 %
vplyv výsledkov v T5 na hodnotenie učiteľov vedením školy	skôr nie, len sa výsledky vyhodnocujú na pedagogickej rade a zasadnutiach MZ	45,4 %
vzťahy na pracovisku vo vzťahu k T5	máme dobré vzťahy, testovanie ich neovplyvňuje	76,7 %
príprava na T5 v škole	zakúpili sme (rodičia finančne uhradili) publikácie s testami na prípravu na T5	20,6 %
položky, s ktorými majú žiaci najväčšie problémy v T5 (najviac 2 odpovede)	čítanie zadania úloh, zvládnutie stresu, množstvo úloh a strán testu, zápis do odpovedového hárka	75,3 %, 36,3 %, 32,3 %, 27,1 %
prežívanie testovania žiakmi	sú motivovaní, tešia sa, ale sú veľmi stresovaní pre zodpovednosť	48,9 %
súlad úloh v T5 s kurikulumom	väčšinou áno	56,1 %
spôsob vlastnej prípravy testov učiteľmi	samostatne, podľa vlastného úsudku o ovládaní učiva žiakmi	55,2 %
dostatočnosť času testovania	skôr nie, stíhajú len najlepší žiaci	50,6 %
termín testovania	testovanie by malo byť v júni 4. ročníka	51,9 %
vplyv testovania na kvalitu výučby	nie, zostane rovnaká, žiaci budú len vedieť lepšie písať testy	61,5 %

V otázkach s voľnou odpoveďou učitelia najčastejšie uvádzajú medzi negatívami T5 *neprimeranosť testu ako nástroja hodnotenia výsledkov primárneho vzdelávania*. Píšu o neobjektívnosti testovania vzhľadom na možnosti tipovania odpovede, kritizujú objem testových úloh vzhľadom na vek žiakov. V slovenskom jazyku a literatúre vyjadrujú nesúhlas s výberom ukážok, ku ktorým sa vzťahujú úlohy. Poukazujú na stres žiakov, učiteľov, rodičov pred termínom testovania a jeho negatívny vplyv v procese adaptácie žiakov pri prechode na 2. stupeň ZŠ.

Zdroj: TASR

Analýzou odpovedí učiteľov 1. a 2. stupňa sme zistili, že existujú v odpovediach rozdiely v názoroch, napríklad na čas i termín testovania. Učitelia 1. stupňa (52,9 %) čas považujú za nedostatočný vo vyššej miere ako učitelia 2. stupňa (36,2%). Termín testovania by posunuli na jún 4. ročníka najmä učitelia 2. stupňa (67,9 %). Učitelia 1. stupňa volili túto odpoveď len v 36,2 % a možnosť nesúhlasím vôbec s testovaním zvolilo až 43, 8 % učiteľov 1. stupňa oproti 19,1 % učiteľov 2. stupňa. Rozdiely

v odpovediach vyplývajú najmä z toho, že učitelia 2. stupňa vnímajú už testovaných piatakov ako žiakov 2. stupňa, na ktorom je hodnotenie testom bežnejšie.

Učitelia by veľa vecí v školstve chceli a vedeli zmeniť, žiaľ, ich hlas ostáva väčšinou nevypočutý. Žiaci a školy sa v poňatí ministerstva školstva zmenili na štatistické ukazovatele a cieľom škôl sa postupne stáva zvyšovanie štatisticky spracovaných čísel o úspešnosti žiakov a jednotlivých škôl na úkor zvyšovania celkovej úrovne výchovy a vzdelávania.

A tak, kolegovia, máme v primárnom vzdelávaní dve možnosti:

1. Budeme sa aj naďalej snažiť celostne rozvíjať každého žiaka, hodnotiť prevažne formatívne a dôležitosť klásť na všetky vyučovacie predmety.

2. Budeme sa snažiť o čo najvyššie percentá úspešnosti v T5 za našu školu, zakúpime publikácie k T5 a budeme precvičovať typy úloh, ktoré sa najčastejšie vyskytujú v testoch v T5. Pôjde nám o prestíž, veď musíme byť lepší než vedľajšia škola.

Každý učiteľ má na výber z týchto možností a tým z nás, ktorí majú jasno v uvedenom výbere a zvolia bod 1, prajem, aby vytrvali, odolali a ich práca nájde ocenenie v podobe spokojných a šťastných žiakov, ktorí určite v testovaní podajú svoj maximálny výkon. Možno bude zaostávať za celoslovenským priemerom alebo sa stane, že nebude odrazom ich skutočných vedomostí, lebo sú najlepší v triede a podľahnú v testovaní stresu, ale bude to výkon hoden pochvaly od učiteľa, ktorý jediný je majstrom v hodnotení svojich žiakov. ■

Zdroj: PaedDr. Monika Brozmanová
externá doktorandka PF UMB

PRIDANÚ HODNOTU VO VZDELÁVANÍ SA AJ V TOMTO ROKU DOZVIE VIAC NEŽ 500 STREDNÝCH ŠKOL

25 Z NICH JE DLHODOBO NAD ÚROVŇOU OČAKÁVANIA

Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) už po tretíkrát posielal stredným školám informáciu o ich pridanej hodnote vo vzdelávaní zo slovenského jazyka a literatúry.

Okrem výsledkov z externej Maturity 2017 tak riaditelia stredných škôl dostali ďalšie externé hodnotenie, ktoré predstavuje príspevok školy ku vzdelaniu ich žiakov z povinného maturitného predmetu slovenský jazyk a literatúra. Školy sa tak dozvedeli, či ich príspevok ku vzdelávaniu žiakov bol počas štyroch rokov štúdia **nad úrovňou očakávania, v súlade s očakávaním alebo naopak, pod úrovňou očakávania.**

Ako sa počíta pridaná hodnota vo vzdelávaní?

Berie do úvahy výsledky žiakov danej školy v Testovaní 9 a úspešnosť tých istých žiakov o štyri roky v externej časti maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry. Veľkosť pridanej hodnoty predstavuje, zjednodušene povedané, rozdiel medzi reálnou a očakávanou priemernou úspešnosťou školy v externej časti maturity. Je v nej zohľadnené, s akým vedomostným základom boli žiaci prijatí na strednú školu.

Vyššiu pridanú hodnotu môže poskytovať napr. aj škola, ktorá nedosahuje najlepšie výsledky v externých maturitách, pretože prijala žiakov so slabším prospechom.

Veľkosť jej pridanej hodnoty však môže ukázať, že práve táto škola dokázala nadpriemerne zlepšiť študijné výsledky žiakov počas štyroch rokov.

Pridaná hodnota nad úrovňou očakávania znamená nadpriemerný progres žiakov počas stredoškolského štúdia v predmete slovenský jazyk a literatúra. Naopak, úroveň pod očakávaním signalizuje podpriemerný progres žiakov.

Pri tvorbe modelu a vyhodnocovaní pridanej hodnoty boli odlišené štvorročné gymnáziá od ostatných stredných škôl so študijnými odbormi. Výskumníci NÚCEMu pracovali pri výpočte s archívnymi dátami za tri ročníky absolventov, ktorí ukončili strednú školu v roku 2015, 2016 a 2017. Školy teda dostanú podrobné informácie o ich pridanej hodnote vo vzdelávaní za viacero rokov.

„Považujem za pozitívne, že školy dostávajú ďalšie objektívne externé hodnotenie, ktoré je doplnkom k vzde-

lávacím výsledkom školy. Odporúčam riaditeľom, aby vyhodnotili trendy školy v pridanej hodnote za uplynulé obdobie. Všetky naše školy by však mali vytvárať podmienky na to, aby poskytovali každému žiakovi čo najvyššiu kvalitu vzdelávania,“ uviedla ministerka školstva Martina Lubyová.

Do kategórie stredných škôl, ktorých pridaná hodnota vo vzdelávaní bola **nad úrovňou očakávania vo všetkých troch meraniach maturantov v období rokov 2015, 2016 a 2017** patrí celkovo 25 stredných škôl, z toho je 7 gymnázií a 18 stredných odborných škôl.

„Z výsledkov pridanej hodnoty nerobíme rebríčky ani nerobíme závažné rozhodnutia o školách, ale ponúkame ju riaditeľom stredných škôl najmä na autoevalvačné účely. Školy si už v treťom cykle vyhodnocujú, či vytvorili študentom dostatočné podmienky pre zlepšovanie ich vedomostí a zručností. Veľkú pozornosť a ocenenie si zaslúžia práve školy, kde sú nielen výsledky vzdelávania dlhodobo nad úrovňou očakávania, ale aj tie, kde riaditelia vytvárajú stimulujúcu školskú klímu,“ uviedla riaditeľka NÚCEMu Romana Kanovská.

Informáciu o pridanej hodnote dostalo v uplynulých dňoch **539** stredných škôl. Kvôli korektnosti štatistického spracovania museli mať školy zaradené do výpočtu PHV v roku 2017 (a aj v predchádzajúcich cykloch) minimálne 11 maturantov v dennom štúdiu. Do výpočtu PHV 2017 boli po prvýkrát zarátaní aj žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí vzhľadom na svoju skupinu obmedzenia absolvovali testy nezmenené po obsahovej stránke.

Metodiku na výpočet pridanej hodnoty vo vzdelávaní vyvinul výskumný tím NÚCEMu v národnom projekte Zvyšovanie kvality vzdelávania na základných a stredných školách s využitím elektronického vzdelávania (OP Vzdelávanie, 2013 – 2015), pričom využil štandardnú metódu hierarchického lineárneho modelovania. Unikátnu metodiku konzultoval NÚCEM počas trvania projektu aj na medzinárodných konferenciách. Zavedením pridanej hodnoty vo vzdelávaní sa Slovensko pridáva k progresívnym štátom Európy a USA v oblasti školského výskumu.

Zdroj: Minedu

TESTOVANIE 5 SA USKUTOČNÍ 22. NOVEMBRA

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vydalo dodatok č. 1 k Pedagogicko-organizačným pokynom na školský rok 2017/2018

1. V kapitole 1. VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE A POKYNY sa za časť 1.2. vkladá časť 1.2a, ktorá znie: „1.2a. Testovanie žiakov 5. ročníka základných škôl 1. Testovanie žiakov 5. ročníka základných škôl (Testovanie

5-2017, T5-2017) sa uskutoční **22. novembra 2017** (streda) vo všetkých základných školách Slovenskej republiky z predmetov matematika, slovenský jazyk a literatúra a maďarský jazyk a literatúra. Testovania sa zúčastnia žiaci 5. ročníka základných škôl, vrátane žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami, okrem žiakov vzdelávaných podľa vzdelávacích programov pre žiakov s mentálnym postihnutím.

2. Cieľom Testovania 5-2017 je vstupné hodnotenie žiackych vedomostí a zručností na začiatku nižšieho stredného vzdelávania. Testovanie 5-2017 poskytne školám spätnú väzbu, ako sú žiaci pripravení na prechod z primárneho vzdelávania na nižšie stredné vzdelávanie. Poslúži aj na monitorovanie stavu vedomostí a zručností žiakov pri výstupe z primárneho vzdelávania v celoštátnom meradle. Testovanie 5-2017 je vstupným testovaním na meranie pridanej hodnoty v testovaných predmetoch.

3. Za prípravu a metodické riadenie priebehu testovania zodpovedá NÚCEM. Za organizačné zabezpečenie testovania zodpovedá riaditeľ školy. Kontrolu objektivity testovania vykonávajú zamestnanci ŠŠI a OŠ OÚ. S cieľom zvýšiť objektivitu priebehu testovania riaditelia základných škôl na základe poverenia OŠ OÚ poveria úlohou externého dozoru pedagogických zamestnancov iných základných škôl.

4. Informácie o Testovaní 5-2017 budú zverejnené na www.nucem.sk v sekcii **Testovanie 5.**

Zdroj: Minedu

NA UK V BRATISLAVE OTVORILI 99. AKADEMICKÝ ROK

NA SLÁVNOSTNOM PODUJATÍ V AULE UNIVERZITY NA ŠAFÁRIKOVOM NÁMESTÍ SA ZÚČASTNILA AJ MINISTERKA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR MARTINA LUBYOVÁ.

„Veľmi rada som sa vrátila na pôdu svojej dvojnásobnej alma mater. Vaša univerzita vstupuje do nového akademického roka s bohatou tradíciou. Slovensku dala 200 000 skvelých talentovaných ľudí, odborníkov, od ktorých závisí rozvoj a budúcnosť našej krajiny. Vaše postavenie je v tomto smere absolútne nezástupiteľné. Uvedomujem si, že my ako predstavitelia rezortu školstva vám v tomto musíme pomáhať vytváraním vhodných podmienok a poskytnúť vám zázemie,“ uviedla ministerka Martina Lubyová.

Rector UK v Bratislave Karol Mičieta vo svojom prejave zhodnotil aktuálnu situáciu univerzity, pripomenul dosiahnuté úspechy v rámci celosvetového rankingu a predstavil jej ciele v budúcnosti. „Aktuálne ponúkame viac ako 700 študijných programov, viaceré z nich v cudzích jazykoch,“ konštatoval rektor a doplnil, že napriek celkovému poklesu počtu študentov rastie zastúpenie poslucháčov zo zahraničia.

Na UK v Bratislave ešte stále prebiehajú zápisy, už v súčasnosti evidujú **20 600** zapísaných študentov, spolu s doktorandmi je ich takmer **24 200**, medzi nimi viac ako **7 200** prvákov a viac ako **2 500** študentov zo zahraničia.

Zdroj: Minedu

AKO ROZLIŠIŤ SPRÁVNE A CHYBNÉ DRŽANIE TELA U DETÍ

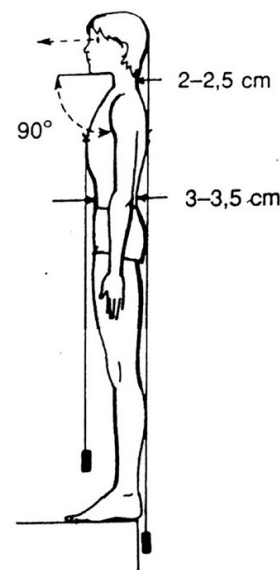
doc. MUDr. RÓBERT RUSNÁK, PhD., Mgr. MARINA KOLAROVÁ,
Mgr. ZUZANA HRČKOVÁ, OZ ZA ZDRAVŠÍ ŽIVOT

Držanie tela je definované ako poloha ľudského organizmu a jednotlivých telesných segmentov v prostredí zemskej príťažlivosti (Gúth a kol., 2004). Správne držanie tela je také, pri ktorom dochádza ku kvalitnému zaujatiu polohy v kĺbe (kĺb je správne centrován), je spevnený prostredníctvom koordinovanej svalovej aktivity, svalové napätie posturálnych svalov je minimálne a statické a dynamické svaly majú vyváženú funkciu. Charakterizuje ho svalová rovnováha (Kolář a kol., 2009).

Správne držanie tela opisuje viacero autorov. Ide o polohu v stoji, pri ktorej:

- brada zvierá s krkom pravý uhol, hlava je v predĺžení osi tela a nie je predsunutá pred hrudníkom ani uklonená či rotovaná;
- ramená sú v rovnakej výške a spustené dozadu a dolu – nie sú predsunuté pred hrudníkom;
- lopatky sú symetrické a celou plochou priliehajú k hrudníku, neodstávajú;
- taile (boky) sú symetrické;
- horné končatiny sú uložené voľne vedľa trupu;
- hrudník je v neutrálnom postavení, teda medzi nádychovým a výdychovým postavením,
- brucho je vtiahnuté;
- chrbtica má fyziologické oblúky (krčná 2 – 2,5 cm, drienková 3 – 3,5 cm) a je bez skoliotických zakrivení;
- panva je v neutrálnom postavení (bez klopenia dopredu či dozadu) a symetrická (bez poklesu do strán);
- dolné končatiny sú roznožené na šírku bokov a chodidlá sú rovnobežné;

- pri pohľade z boku sú brada, hrudná kosť a panva uložené nad sebou, ani jedna časť neprominuje, a tak kolmice spustená z vonkajšieho zvukovodu (ucha) prechádza stredom cez plecový, bedrový, kolenný a členkový kĺb (Lánik, 1990; Kolář a kol., 2009; Blahušová, 2002; Schorová, 2002; Hromáková, 1999).

Obrázok 1: Správne držanie tela (Zdroj: Internet)

Ak uvedené segmenty nie sú v postavení, ako ho opisuje odborná literatúra, hovoríme o chybnom držaní tela. Najčastejšie odchýlky v držaní tela u žiakov na prvom stupni základných škôl sme zaznamenali pri postavení hlavy, ramien, lopatiek, chodidiel, panvy a následne i v zakrivení chrbtice. U detí sa uve-

dené odchýlky vyskytujú buď samostatne, alebo ide o poruchy v držaní dvoch alebo viacerých segmentov. U detí sa najčastejšie vyskytuje (obrázok 2):

- predsunuté držanie hlavy a ramien,
- odstavanie lopatiek,
- uvoľnená brušná stena,
- nesprávne klopenie panvy,
- hrudník v tzv. výdychovom postavení,
- začínajúce deformity chrbtice (zvýraznenie zakrivení alebo guľatý chrbát, prípadne skoliotické držanie – nie skolióza),
- plochonožie.

Nesprávne držanie tela je u detí na prvom stupni základných škôl závažným problémom súčasnej doby. Aby sme výskyt tohto ochorenia minimalizovali, je vhodné aplikovať v školách preventívne opatrenia. Z našich dlhoročných pozitívnych skúseností odporúčame stimulovať deťom správne držanie tela počas bežného dňa a na hodinách telesnej výchovy realizovať zdravotné cvičenia. O tomto sa zmienime nabudúce. ■

Obrázok 2: Chybné držanie tela

ODPLATA

Pri tomto type účelového správania má dieťa pocit, že nikomu na ňom nezáleží. Cíti sa ublížené, zranené a vracia úder. Fyzicky či verbálne napáda svoje okolie, kradne, klame, ničí, devastuje...

Na zamyslenie

Sedela som v parku, sledovala prírodu, kačky v jazierku, ľudí naokolo. Vtom si prisadla cudzia žena. Matka dvoch malých synov, približne v mladšom školskom veku. Chlapci boli nadšení, krmili kačičky a zakaždým rozradostene dobehli za ich absolútne vyhorenou matkou. Bolo na nej vidieť, že je na pokraji síl.

Radostné úsmevy svojich detí ignorovala, miestami však našla zvyšok energie na to, aby im vynadala, že to robia zle. Radosť striedali slzy, veselé výkriky striedali smutné stony. Vždy, keď niektorý syn pribehol za mamou, dostal hubovú polievku. Vtedy som to pochopila. **Láska matky k deťom je nič oproti tomu, aká je láska detí k matke.**

Čím viac matka synom nadávala, tým viac k nej chodili a robili možné i nemožné, aby si jej lásku získali. Čím viac kričala, tým viac ťažkovali ručičky a žiadali objatie. Spomenula som si na vyjadrenie sociálnej pracovníčky z úradu práce, s ktorou som sa rozprávala

o odoberaní detí zo zlých pomerov: „**Čím horšie podmienky na život dieťa má, tým viac je naviazané na rodičov. Aj keď je nimi týrané.**“

Nehovorím, že táto matka nemala rada svoje deti. Možno to bola úžasná žena, ktorá jednoducho zažívala „deň blbec“. Pri ich interakcii som si však uvedomila **tú ohromujúcu čistotu detskej lásky**. Robili prvé aj posledné, aby sa matka usmiala, aby ich pochválila, aby už nebola nešťastná. S nádejou čakali, kedy sa zlá nálada konečne zmení a všetko bude zase v poriadku.

ČO SA STANE, KEĎ ZMENA NEPRÍDE A „DEŇ BLBEC“ TRVÁ CELÝ ŽIVOT?

Deti nie sú hlúpe. Po čase pochopia, že namiesto lásky prídu len nadávky.

Rodič (R) kameňom, dieťa (D) chlebom -> R kameňom, D kameňom -> R kameňom, D skalou. V škole už stačí len malý kamienok a dieťa rozhadzuje granáty na všetky strany.

Ľudia, ktorí ich mali na svete milovať a ochraňovať, ich zraňujú. V tomto prípade už hovoríme o fyzickom či verbálnom osočovaní. Čím ďalej, tým viac je bezhraničná láska dieťaťa k rodičovi pokorená. Hnevá sa, je zranené, ukrivdené. Bolí to... a čo s tým? Jednou z možností je staré známe pošli ďalej, nevracaj.

Dieťa ubližuje svojmu okoliu, pretože samo zažilo, ako veľmi to bolí. Snaží sa toho tlaku a bolesti zbaviť. Ponižuje, uráža, fyzicky či verbálne napáda rovesníkov i dospelých. Neverí, že ho niekto na svete môže milovať. Veď kto iný vás má ľúbiť, keď nie vaši rodičia? Prijat fakt, že rodičia zlyhali, ťažko zvládne dospelý človek, nieto dieťa.

Riešenia

Keď dieťa napomeniete, ohriaknete, bude sa cítiť zranené, čím len podporíte jeho „snahu o odpлатu“. Pocit, aký vyvoláva u vás či u iných detí, je s najväčšou pravdepodobnosťou pocit, s ktorým žije celý život. Strach, bolesť, hnev, poníženie, ublíženie...

Zdrojom všetkého sú zranené city. Čo to znamená? Že dieťa je vo svojej podstate **veľmi citlivé**. Prežilo si možno viac ako my všetci spolu. Je potrebné, aby sa v ňom táto stránka prosociálne rozvíjala.

- Poproste ho, aby vám pomohlo priblížiť sa k bojazlivému spolužiakovi. Apelujte na jeho citlivosť. Dajte mu najavo, že jeho citlivosť považujete za výhodu a unikát.
- Menujte ho tútorom znevýhodnených žiakov. Dajte mu príležitosť, aby svoju citlivosť využilo pri žiakoch, ktorí sú na tom „ešte horšie“.
- Oslovte ho, aby spolupracoval so školským psychológom. Nie v zmysle pacienta, ale pomocníka.

Čomu sa treba vyhnúť

- Netvárite sa, že presne viete, čím si dieťa prešlo. Môžete sa len domnievať. Akékoľvek špekulácie môžu viesť k reakcii: „Čo ty o tom vieš?! Všetka ja ti ukážem, počkaj.“
- Nehádzte flintu do žita. Dieťa vás bude testovať. Neverí, že ho niekto môže mať rád. Neverí, že mu jedného dňa neublížite aj vy. Vydržte!!!
- Nebuďte prehnane milí. Správajte sa k nemu rovnocenne. Prehnané prejavy náklonnosti bude vnímať podozrivo. Nebude tomu rozumieť a vzbúri sa. ■

Držíme palce!
Zdroj: UCN

OPONICE

Dnešný tip na školský výlet vám prináša naša čitateľka PaeDr. Helena Rusnáková

Exkurzie patria k podujatiam, na ktorých sa deti a mládež oboznámia s novými informáciami a prinášajú si späť do škôl množstvo informácií a zážitkov. Ak sa ešte len rozhodujete, kam so žiakmi, máme pre vás tip.

Keď počas potuliek Nitrianskym krajom prídete do obce Oponice, neváhajte a zastavte sa tu.

Prečo? Oponice majú bohatú históriu, môžeme sa kochať v historických pamiatkach a navštíviť známu knižnicu.

Oponice boli sústavne osídlené od 9. storočia až do novoveku. Prvá písomná zmienka o existencii Oponíc pochádza z roku 1244, keď sa spomína v listinách dokumentoch Nitrianskej kapituly.

K dominantám obce patrí hrad (dnes už hradná zrúcanina), ktorý mal za úlohu chrániť Nitriansky kniežací hrad pred nájazdmi Tatárov a neskôr Turkov.

História hradu je spojená s menom uhorského šľachtického rodu Aponiovcov, ktorý si do svojho predikátu prebral názov a písal sa **Apponyi de Nagy Appony** alebo **Oponický z Veľkých Oponíc**. K historickým pamiatkam patrí aj **Malý kaštieľ**, ako ho zvyknú domáci nazývať, ktorý je renesančnou stavbou zo 16. – 17. storočia. Dnes je v ňom múzeum.

V nádhernom prostredí takmer 7-hektárového anglického parku v západnej časti obce sa nachádza Veľký renesančný kaštieľ, kde sa v obrovskej galériovej miestnosti, známej pod názvom „bibliotéka“, nachádza nádherná a známa rodinná knižnica Aponiovcov s viac ako ôsmimi tisíckami zväzkov vzácných diel.

V knižnici je zastúpených 12 jazykov, dominujú latinčina, francúzština, nemčina, taliančina atď. končiac hebrejským a arabským jazykom. Špecifickou skupinou v knižnici je oddelenie gréckych a rímskych klasikov v raných vydaniach zo 16. storočia, prevažne zo Švajčiarska. Z tejto skupiny pochádza aj najstaršia tlač v knižnici z roku 1515 – dielo gréckeho rečníka Isokrata.

Pozoruhodné sú práce J. A. Komenského, Jána Jesenia (1609), Andreasa Bela, syna Mateja Bela, ktorý bol vo svojej dobe známym historikom a pedagógom. Rovnako zaujmú knihy z geografie, kartografie, mineralógie, botaniky, občianskeho práva, me- ➤

dicíny a na svoje si prídu aj vyznávači okultizmu, čiernej mágie, kartárstva či bosoráctva... Slovenské ani české tlače v knižnici nenájde, ale nachádza sa tu až 145 územných slovacík, vytlačených prevažne v Bratislave, Trnave či Košiciach.

Napriek nepriazni osudu a času, ako aj drastickému úbytku v podobe aukcií vo Viedni, v Londýne a Prahe sa v historickej knižnici rodu Aponiovcov, ktorú spravuje Slovenská národná knižnica, zachovalo množstvo vzácných európskych titulov, ktoré sú dodnes vo veľmi dobrom fyzickom stave aj vďaka precíznej práci reštaurátorov a odborných pracovníkov Slovenskej národnej knižnice. Keďže knihy boli uložené v nevyhovujúcich podmienkach (budova sa využívala aj ako sklad a sýpka), najprv boli všetky tlače mechanicky očistené a následne pri procese konzervovania a reštaurovania vzácných tlačí bolo vykonané komplexné chemické ošetrenie s následným natukovaním kožených a pergamenových väzieb.

Medzi historické pamiatky obce patrí aj Kostol sv. Petra a Pavla. Z južnej strany kostola nad vchodom zaujme návštevníkov plastika aponiovského erbu. Nachádza sa tu hrobka, kde sú pochovaní všetci majitelia oponického panstva počnúc Lázarom (18. stor.) a končiac Henrikom Aponim r. 1935.

Boli sme sa pozrieť aj my a prinášame pár fotografií. ■

Zdroj: PaeDr. Helena Rusnáková

Valeriu Butulescu (1953), rumunský básnik, dramatik a aforista: "Profesori, ktorí prednášajú z knihy, ..."

alit, asilo, Kim	americká kunovitá šelma	1	vyzváňala	nano, Olas, validi	vysoká škola dopravná	opuchlina, po česky	nočný vták	patriaci Adamovi	vznášaj sa vo vzduchu	indium (zn.)	spoja sa, zomknú sa	roztápaj	japonská lovkyňa perál
Slovenský bedmint. zväz				spevák									
pohyb kyvadla				2									
unaviť, umoriť				ženské meno						megapas-cal (zn.)			
prvá časť zložených slov (malosť)					cudzie žen. meno zostal visieť				selén (zn.) pašovanie, po česky			3	ihličnatý strom
meno Klimenta						druhý pilot portlandský slinok							
	mesto na Považí zo spodnej strany						platiť, po esperant. oblepila						
zaťažilo daňami								pálenka (hovor.) lámaním poškodiť					
okresná organizácia (skr.)			azyl, po špan. obluda, prišera						myslené priamky skr. súhv. Orión				pôvab, nádhera
Small Value Order				sorta hrozna úžitok						pýtať sa, po angl. útok			
urobil pohyb						ruší stehy rimske číslo 54					pracuj s pluhom bodavý hmyz		
portugalské sídlo					vzťahujúca sa na limit opytovacie zámeno								
správala sa divo									dvakrát znížený tón A				
pevnejšie sťahovať									meno Kataríny				

Prípravil: Slovenský zväz háďanárov a krížovkárov, www.szhk.sk

Autor: F. Borís

HRAJTE S NAMI O ZAUJÍMAVÝ KNIŽNÝ TITUL!

Správne vylúštenú krížovku nám pošlite do 20. 10. na mailovú adresu redakcia@ucn.sk. Do predmetu mailu uveďte Súťaž KRÍŽOVKA. Nezabudnite uviesť svoje meno a korešpondenčnú adresu, na ktorú vám výhru zašleme. V prípade potreby je možné správne odpovede spolu s adresou zasielať ako SMS na tel. číslo 0948 801 006.

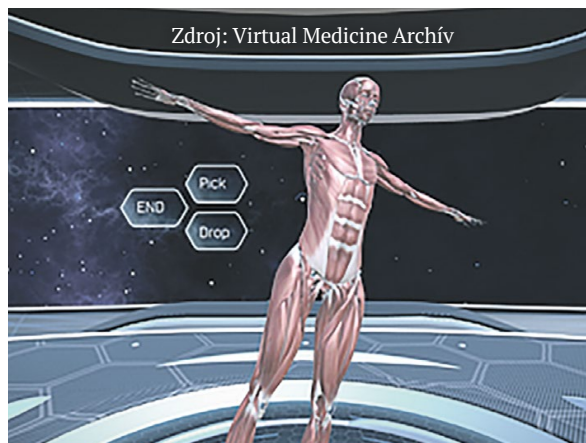
Vítaz septembrovej súťaže: p. Daniela Móciková. GRATULUJEME!!!

TOMÁŠ BRNGÁL

Zdroj: Virtual Medicine Archív

Pamätám si ho ešte z gymnázia. Bol to ten typ chlapca, ktorého poznali všetci, žiaci i učitelia, mladší i starší. S každým sa zdravil, s každým sa rozprával. Každý vedel, kto je Brngi, a každý ho mal rád. Dnes je absolventom medicíny Univerzity Komenského, má 25 rokov a jeho aplikácia Human Anatomy VR je známa po celom svete.

Zdroj: Virtual Medicine Archív

Čo je Human Anatomy VR?

Aplikácia, ktorá predstavuje jedinečný prístup k učniu sa a pochopeniu všeobecnej anatómie. Vďaka vynikajúcej grafike, informatívnemu obsahu a inovatívnym funkciami je učenie sa bohaté na zážitky.

Ako sa to celé začalo?

Bolo to v čase, keď som sa učil na skúšku z anatómie. Prišlo mi zvláštne, že dnes, v 21. storočí, sa v drvivej väčšine učíme iba z knížiek a nemáme k dispozícii interaktívnejšie médium. Pochopenie anatómie si vyžaduje obrovskú predstavivosť. Mne osobne sa najlepšie učilo tak, že som si kreslil na telo. Napríklad som si na ruku nakreslil svaly a predstavoval som si zariadenie, pomocou ktorého by som sa pozrel na ruku a videl by som všetky vnútorné štruktúry. A vedel by som sa k nim dostať. Vybrať ich, vidieť ich popis. Nechcel som sa len učiť anatómiu, chcel som ju prežiť. >

V tej dobe bol veľký boom virtuálnej reality VR. Je to taká počítačová evolúcia. Najskôr bol počítač, laptop, VR a potom augmented reality AR (rozšírená realita). Dnes už je to celkom dostupné. Podstatné je, že som sa jedného dňa ocitol na filozofickej fakulte pri výskume môjho kamaráta Jakuba Remiara ohľadom VR. Dal som si to na oči a zrazu som uvidel všetky možnosti, ktoré VR ponúka. Pamätám si, ako sme sa potom išli s priateľkou prejsť na nábrežie, pričom som sledoval ľudí a celý čas som premýšľal nad tým, ako ešte ani len netuší, čo všetko im virtuálna realita vie priniesť. Tie možnosti, svety, ktoré otvára, je to úžasné.

Ide o zážitok. O VR môžeme hovoriť aj tri hodiny, ale akonáhle ju zažiješ, pochopíš.

Ako sa zrodila Human Anatomy VR?

Hľadal som vyslovene vývojára. Oslovil som Miloša Svrčka, bol to kamarát Jakuba Remiara. Povedal som mu, aké možnosti štúdia sú momentálne dostupné, a potom som mu ozrejmil moju víziu. Nadchlo ho to. Začínali sme tak, že po škole som za ním prišiel na intrák. Sadli sme si a ja som mu povedal: „Miloš, teraz potrebujem, aby si vo VR vedel chytiť túto kosť a otočiť ju.“ Už v tej dobe bol šikovný programátor. Veľmi sme sa smiali na tom, že portál Futurism akurát zverejnil unikátny japonský koncept VR, kde sa na latke prechádzaš medzi mrakodrapmi. Tento istý koncept mal Miloš asi pred dvoma rokmi. Podstata bola rovnaká, aj keď to nemal na takej dobrej grafickej úrovni.

Začali sme teda my dvaja. Prihlásili sme sa na ŠVOČku. Naša práca mala medzi žiakmi i učiteľmi veľký úspech. Vtedy sme mali jednoduchý koncept klasickej pitevne, takej, v akej sme sa učili v škole. Potom sme vytvorili aj futuristickú pitevňu s čistými líniami. Celé to malo byť o tom, aby sa študent cítil príjemne. Som toho názoru, že štúdium anatómie ľudského tela si vyžaduje istú úroveň a nemalo by to byť v nejakej zatuchnutej diere. Našťastie nedávno pani doc. Kubíková zrekonštruovala celý anatomický ústav, takže aj na LFUK

v BA to už má patričnú úroveň. Teraz v apríli som bol vo Frankfurte, kde som sa zoznámil so študentom z Tanzánie. Mal pripravený veľmi jednoduchý model srdca v rozšírenej realite. Rozprávali sme sa o tom, aké možnosti naša práca prináša. Starostlivosť o kadávre (mŕtve telá) je náročná, najmä v rozvojových podmienkach, ako má napríklad Tanzánia. VR je úžasným náhradným riešením.

Po ŠVOČ-ke sme išli na konferenciu. Bolo tam množstvo médií a my sme si uvedomili obrovský potenciál našej aplikácie. Pochopili sme, že musíme investovať peniaze na ďalší rozvoj. Začali sme teda zháňať sponzorov. Keďže veľa grantov nie je určených pre fyzické osoby, založili sme si občianske združenie. Denne som písal maily a oslovoval firmy. Opisoval som našu prácu a pýtal si podporu. Hovoril som si, že nemám čo stratiť a aj keď sme zo začiatku neboli úspešní, pokračoval som v snahe. Nakoniec sme našli sponzorov, ako je Svet zdravia, ESET, Samsung, Tax - Audit či Nadácia Tatra banky, ktorí nám pro bono poskytli podporu. Za peniaze sme nakúpili techniku a začali sa plne venovať rozvoju.

Svet zdravia nás volal na konferencie a videl pozitívne ohlasy na našu prácu. Vznikla medzi nami chémia, dobre sa nám spolupracovalo. Ponúkli nám tzv. „smart money“, čo znamená, že okrem financií nám poskytli celý back office – právne či daňové služby. Tomuto sa teda vôbec nemusíme venovať. To, že majú vybavené nemocnice s lekármi, nám uľahčuje prácu, pretože keď potrebujeme nejaké CT/MRI snímky, aby sme mohli ďalej vyvíjať, len oslovíme ich špecialistu. Je to naozaj nenahraditeľná spolupráca.

Ako vyzerá váš tím v súčasnosti?

Dnes je nás v core teame osem a s dobrovoľníkmi štrnásť. Je to cesta, ktorá trvala takmer tri roky, ale bola extrémne obohacujúca. Naučil som sa veľa nového, i keď na úkor klasickeho študentskeho života. Keď sme začínali, často som odchádzal domov o jednej v noci a ráno som už bol v nemocnici. Stálo to však za to. >

Naša aplikácia je dnes využívaná v 145 krajinách sveta a používajú ju desaťtisíce ľudí. Patria sem napríklad aj také štáty ako Gabon, Tanzánia, Keňa a mnoho iných. Najväčší trh je v Spojených štátoch, to je jasné.

Dnes aj keď si študent a máš dobrú myšlienku, ktorú chceš zrealizovať, vieš ju bez problémov dostať do celého sveta. Nepotrebuješ vybudovať fabriky, proste vytvoríš appku a dáš ju do online store.

Budúcnosť Slovenska tkvie v tom, že tu máme nespočetne veľa šikovných a pracovitých ľudí. A mnohí z nich sú samoukovia. Aj v našom tíme sa tento špecifický VR vývoj učili sami.

Myslíš si, že škola pripravuje študentov nedostatočne?

Myslím si, že v školstve by sme sa mali viac zamerať na technicko-prírodné vedy. Digitálny priemysel je obrovským potenciálom a predstavuje pre našu krajinu cestu. Teraz sa nám podarilo vyhrať súťaž, ktorú organizovala izraelská ambasáda. Izrael považujem za podobnú krajinu tej našej, pričom oni sú hnacou silou v technológiách. To by mala byť aj naša budúcnosť, rozvíjať mladých ľudí v tomto smere.

Preto sa mi páči iniciatíva Butterfly effect, ktorý bude realizovať LEAF, Sygic, Pixelfederation a HUBHUB. Ide o program, v ktorom budú top ľudia z daného odvetvia učiť študentov na reálnych projektoch. Odozva univerzít je vraj pozitívna, ale množstvo učiteľov je zaseknutých v systéme, pretože musia spĺňať rigidné požiadavky. Preto by zmena mala nastať všade a prispôbiť školstvo reálnym potrebám.

Dá sa ešte vo vašom výskume napredovať?

Určite. VR je obmedzená iba veľkosťou tvojej pred-

stavivosti, času, ktorý tomu venuješ, a výkonom zariadení. My teraz vieme ovplyvniť dve z troch týchto vecí.

Myslím si, že škola často nepripravuje študentov nielen na svet, ktorý prichádza, ale ani na ten, v ktorom žijeme. Pripravuje ich na svet, ktorý tu bol kedysi, ale tá doba sa už jednoducho skončila. Musíme sa pozerať dopredu. Žijeme v digitálnom svete, ktorý si vyžaduje špecifické zručnosti, a tomu sa musí školstvo bezodkladne prispôbiť.

Výkon zariadení je mimo nás, to riešia veľké spoločnosti. Zariadenia staré dva roky máme teraz vo vitríne ako muzeálne exempláre. Ide to neskutočne rýchlo dopredu. Práve tu nastáva rozdiel medzi „starou školou“ a „dnešnou dobou“. Veď kto zo starších ľudí zažil, aby dvojročná vec už bola zastaraná a nemohla sa používať? Doba, v ktorej sa narodili naši starí rodičia, bola viac-menej rovnaká po celé obdobie ich života. Doba, v ktorej žijeme, je už teraz úplne iná od doby, keď sme sa narodili my, a to ubehlo len pár rokov.

Veľkosť predstavivosti – závisí od teba a od kreatívnych ľudí tvojom tíme.

Čas – od financií, ktoré sa ti podarí získať.

Toto všetko vieš ovplyvniť, aj keď si študent zo Slovenska. My sme napríklad do reklamy zatiaľ nedali ani jedno euro. Naša aplikácia je jediná svojho druhu na svete a keďže ľudí táto téma zaujíma, našli si ju sami. **A to je aj môj odkaz ďalším študentom – aby to skúšali.** Aby sa nevzdávali. Lebo dnes vieš robiť veľké veci aj z malého Slovenska. ■

Zdroj: UCN

VÝCHOVNÉ KONCERTY ŠITÉ NA MIERU PRE KAŽDÚ ŠKOLU

Hudobno-vzdelávacie programy Hudobného centra pri-

spievajú k uvedomelému počúvaniu hudby, poskytujú deťom záži-

tok a obohacujú nevelký repertoár

kvalitných programov v oblasti

hudobného vzdelávania. Hudobné

centrum ponúka programy, ktoré

zodpovedajú platným školským

osnovám, a v spolupráci s Aso-

ciáciou učiteľov hudby Slovenska

(AUHS) a Štátnym pedagogickým

ústavom (ŠPÚ) garantuje odbor-

nopedagogickú a umeleckú úroveň

hudobno-vzdelávacích programov

(všetky sú akreditované). Vyberie

si škôlkar, školák aj stredoškôlák. Jednotlivé koncerty sú prehľadne

rozdelené tak, aby si vedel vybrať každý. Koncerty sú rozdelené pre

materské školy, základné školy – 1.

stupeň, základné školy – 2. stupeň a

stredné školy. Centrum ponúka široký

repertoár, v ponuke sú desiatky kon-

certov. Prehľad všetkých koncertov

nájdete na stránke:

hc.sk/projekt/vychovne-koncerty/.

Kontaktné údaje:

vychkon@hc.sk

+421 903 453 611

Učiteľské Noviny

BLOGUJ O KNIHU SÚŤAŽ PRE BLOGEROV

VYHRAJTE S NAMI KAŽDÝ
MESIAC ZAUJÍMAVÚ KNIHU!

www.ucn.sk

www.facebook.com/ucitelskenoviny

Učiteľské Noviny

Učiteľské noviny • Periodikum o školstve a vzdelávaní • Vydáva: Učiteľské noviny, o. z. • Adresa a sídlo redakcie: Mýtna 23, 811 07 Bratislava
• IČO vydavateľa: 42 418 089 • Šéfredaktorka: Mgr. Veronika Trojáková, mobil: 0948 801 006 • e-mail: redakcia@ucn.sk • Štatutárny zástupca: Mgr. Veronika Trojáková
• Facebook: www.facebook.com/ucitelskenoviny • Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok príspevku a vykonať v rukopise potrebné štylistické a ďalšie úpravy tak, aby sa nestratil význam a obsah príspevku. Redakcia môže rozhodnúť aj o nezaraďení príspevku na publikovanie. Redakcia sa nemusí stotožňovať s obsahom a názormi prezentovanými v príspevkoch • Majiteľmi ochrannej známky Učiteľské noviny sú OZPŠaV SR a MŠVVaŠ SR. • Učiteľské noviny sa distribujú zadarmo. • Periodicita vydávania: mesačne s výnimkou letných prázdnin. • Zadané do tlače: 28. septembra 2017 • Registračné číslo MK EV 5217/15 ISSN 0139-5769.